



קונטרס

אאלפך חכמה

בלבבין משכן אבנה

אוצר האותיות

ערך בד

תורה לשמה

תורת שעשועים

לא מונה כלל



נשמח לקבל הערות והארות,
וכן תוספות קצרות על
הקונטרס, על מנת לתקן
ולהוסיף במהדורה הבאה
בע"ה.

כמו כן, המעוניין לסייע להגיה
את הקונטרס כל שבוע לפני
צאתו, יפנה למערכת.



להאזנה לשיעור בקול הלשון

073-295-1245 ישראל
USA 605-313-6660

ומקישים: כוכביות [*]
< [#] סולמית
< [מספר שיעור]
סולמית [#]



© כל הזכויות שמורות

מידי שבוע יוצא לאור קונטרס
'אאלפך חכמה',
שכל שבוע עוסק בתיבה אחרת.
המעוניין להצטרף לרשימת התפוצה
(דרך המייל/פקס)
ישלח בקשה במייל
bilvavi231@gmail.com
מדרכי הקדושה עדיף לשלוח בקשה
דרך הפקס
03-5480529

ללקיחת חלק בהוצאות
הגדולות של הדפסת הספרים
לזיכוי הרבנים, ניתן לצור קשר
עם מערכת
'בלבבין משכן אבנה'
טלפון: 052.763.8588
פקס: 03-5480529
ת.ד. 34192 ירושלים 9134100
bilvavi231@gmail.com

תוכן העניינים

"בא אל התיבה"

ערך בך

עבודה

בלבביפדיה עבודת ה' בך..... ז

מחשבה

בלבביפדיה מחשבה בך..... יט
סוגיות במחשבה בך..... לה

ר"א שערים

צירוף ב-כ..... לח

קבלה

בלבביפדיה קבלה בך..... מ
מילון ערכים בקבלה בך..... מה

ארמית

מילון ערכים בארמית בך - בוכיאר - בוכנא - אבולוכין -
אברושך - נדבך - אכלבאי - סבכא - שבכא - בזיכין..... מז

לתוכן העניינים מורחב..... מח



מדור עבודה

בלבפדיה עבודת ה'
בך

בלבניפדיה עבודת ה' בך

היה ע"י המאמר שנאמר מפיו יתברך שמו, כלומר שהגילוי של קודשא בריך הוא עצמו הוא הוא זה שמגלה את התורה.

וזה מה שמונח בדברי הגמ' בשבת הידועים מאד שכשישראל אמרו נעשה ונשמע ירדו מלאכי השרת וקשרו לכ"א מישראל ב' כתרים, אחד כנגד נעשה ואחד כנגד נשמע, שבעומק זה מושרש במדרגת ה'בך' שמתבארת כאן שהרי כך הוא ר"ת ב' כתרים, אלו הם א"כ הכתרים של מתן תורה שהמלאכים קשרו לכ"א מישראל.

והרי ששורש ה'בך' מתגלה בזמן נתינת התורה ששם כביכול היה ראשית הגילוי של התורה, והוא מתגלה בסיפא של התורה בשמיני עצרת שעושים סעודה לגמרה של תורה, שגם בו מתגלה מדרגת ה'בך' כמו שנתבאר.

שורש הכ"ב אותיות שב'בך'

והתפרטותם - כ"ז אותיות בתורה

שבכתב וכ"ב אותיות בתורה שבע"פ

וביתר עומק, הרי בכללות התורה נחלקת לשני חלקים, תורה שבכתב ותורה שבע"פ וכמו שדורשים חז"ל מהלשון 'תורות' שנאמר בקרא בלשון רבים שזה קאי על ב' התורות, התורה שבכתב והתורה שבעל פה, - והרי ב'בך' מתגלה שורש הכ"ב אותיות שבתורה אבל בפרטות יש בחינה של כ"ב אותיות ויש בחינה של כ"ז אותיות מכח תוספת האותיות הסופיות - מנצפ"ך.

וכמו שברור ופשוט, הכ"ז אותיות הם המתגלים בתורה שבכתב שהרי בה יש את האותיות הסופיות שהם בכתב, אבל מצד התורה שבעל פה הרי אין הגייה ברורה

שורש ב' הגילויים - "בך בקוב"ה, בך בתורה" וחיבורם יחד

בך - כמו שנאמר בקרא "נגילה ונשמחה בך", ולשון חז"ל הידוע על הפסוק מהו ה'בך' שנאמר כאן - "בך בקודשא בריך הוא, בך בתורה".

והגילוי הזה מתגלה בעיקר בזמנים שיש בהם גילוי של תורה דהיינו בזמן מתן תורה וביום שמיני עצרת - יום 'שמחת תורה'.

ובפרטות, בשמיני עצרת, מחד נאמר בלשון הפסוק 'עצרת' שדרשו ע"ז חז"ל 'עצרו עמי עוד יום אחד' שזה יחס של שמחה 'בו בקודשא בריך הוא' ומאידך מכח תקנת חז"ל לסיים את התורה בשמיני עצרת, שמיני עצרת הוא יום שמחת תורה שעושים בו סעודה לגמרה של תורה, וזהו א"כ ה'בך בתורה' - שמחה בבחינת החיבור לתורה הקדושה.

ולכן שמיני עצרת הוא ביום כ"ב לחודש תשרי בבחינת 'בך' שכשמתגלים האותיות של כ"ב לחודש תשרי מתגלה 'בך בקודשא בריך הוא' שנקרא 'שמיני עצרת' מלשון 'עצרו עמי' כמו שהוזכר, ומתגלה גם 'בך בתורה' במה שעושים בו סעודה לגמרה של תורה.

ושורש שני הגילויים הללו נתגלה בהר סיני, וכמו שהוזכר כבר כמה פעמים, שבמתן תורה היו שני גילויים, היה גילוי של קודשא בריך הוא כמו שנאמר בפסוק 'וירד ה' על הר סיני' והיה גילוי של עשרת הדיברות "אנכי הויה אלקיך" וגו' שהקב"ה מדבר את התורה במדרגת מתן תורה, והרי שמתגלה בהר סיני חיבור לקודשא בריך הוא וחיבור לאורייתא.

אבל שם מתגלה דייקא החיבור של קודשא בריך הוא ואורייתא במה שהגילוי של אורייתא

מהאחרית לראשית שמהת' זה חוזר בחזרה לא'. ומונח כאן שהכח של החזרה מהאחרית לראשית הוא הכח ששייך דווקא ללשון ארמית שמתרגמים בה את ה'אות' ל'אתא'.

מצד השורש של ל'שוה'ק כשלעצמה, מונח ב'אות' התפשטות מהראשית לאחרית בבחינת "האלקים עשה את האדם ישר" שזה שורש ההתפשטות המתגלה בלשון הקודש, ישרות שבאה מהראשית לאחרית, אבל מהכח של לשון ארמית נעשה ב'אתא' החזרה מהת' לא', וזהו העומק הפנימי שמונח בשורש לשון ארמית, - לשון ארמית היא לא רק הביאור של הדברי תורה, היא לא רק הלשון המתפשטת מהדברי תורה של לשון הקודש לא היא לשון שמחזירה את האותיות בחזרה לשורשן.

והדוגמא הבהירה לכך היא במקום שמוזכר להדיא בפעם הראשונה לשון של ארמית בתורה [וכמו שמבואר בחז"ל שמנו כמה וכמה מקומות שהוזכר בתורה לשון ארמית] במעשה דיעקב ולכן שכשהם הקימו גל, יעקב אבינו קרא לו 'גלעד' ולבן קרא לו 'גר שהדוּתא', ומונח כאן שלבן קורא לו 'גר שהדוּתא' דייקא כאשר יעקב אבינו שב לארץ ישראל, כלומר, כשיעקב חוזר לארץ ישראל, מלבד לשון הקודש שהיתה בו אף קודם לכן, מתגלה בו השתא גם השורש של לשון ארמית.

ירידתו של יעקב לחו"ל - עם השגת התורה במדרגת ל'שוה'ק ועלייתו בחזרה לא"י - עם צירוף הלשון ארמי וחידוד הדברים - הרי זה ברור לכל בר-דעת, אם יעקב אבינו קרא לגל האבנים 'גלעד' ולבן קורא לאותו מקום 'גר שהדוּתא', זה לא שתי קריאות נפרדות, אלא במה שלבן קורא 'גר שהדוּתא' למקום שיעקב אבינו קורא 'גלעד' מונח שיעקב אבינו מצרף את הלשון ארמית ללשון הקודש, ועם זה הוא שב לארץ ישראל, כלומר - כמו שמצד מדרגת נפש הוא ירד מא"י לחו"ל על מנת לשאת את נשותיו ואיתם הוא

לאותיות הסופיות מנצפ"ך בשונה מההגייה של האותיות הללו כשאינם אותיות סופיות, והרי שבעל פה מצד ההגייה שבדיבור, ישנם רק כ"ב אותיות.

וכמו שהוזכר פעמים הרבה במתן תורה עצמו היו ב' גילויים, היה גילוי של תורה שבעל פה והיה גילוי של תורה שבכתב, - במה שהקב"ה דיבר את התורה זה היה גילוי של תורה שבעל פה, אבל הרי כמו שאומרים חז"ל, לאחר שהדיברות יצאו מפיו של הקב"ה, הם הקיפו את כל העולם כולו ולאחר מכן הם נחקקו בלוחות והרי שהם הפכו להיות תורה שבכתב, ומונח א"כ בעומק שהם הפכו להיות מכ"ב אותיות לכ"ז אותיות.

והרי כ"ב וכ"ז עולה יחד מ"ט שאלו הם המ"ט ימים שמשמשים כהכנה למתן תורה, כלומר, הם הכנה למדרגת מתן תורה של כ"ז אותיות התורה שבכתב יחד עם הכ"ב אותיות התורה שבעל פה שעולים יחד מ"ט, וזהו א"כ ה"תספרו חמישים יום", המ"ט ימים שסופרים כהכנה לקבלת התורה.

ועולה א"כ שהתורה שבכתב היא במהלכי הכ"ז והתורה שבעל פה היא במהלכי הכ"ב.

מדרגת אור ישר המתגלה ב'אות' שבלשון הקודש ומדרגת אור חוזר המתגלה ב'אתא' שבלשון ארמית

ובהרחבה יותר, הרי כפשוטו באותיות של תיבת אות מונחים כללות כל האותיות, כלומר, -מא' ועד ת', ולכן תחילתה באות א', הו' הוא כח הממשיך, והת' היא האחרית של האותיות, - וזהו מצד מדרגת אות בלשון הקודש ש'אות' זהו אור ישר מתחילה ועוד סוף, מהא' ועד הת'.

אבל מצד לשון ארמית, אות זהו מלשון אתא שהוא לשון של המשכה, והרי המילה אתא היא א', ת' וא' בסופה, כלומר מצד לשון ארמית מונח ב'אות' האור שבא מהראשית לאחרית, מהא' לת', אבל מונח בה גם האור שחוזר

שהרי מעיקר הדבר, מדרגת תורה שבעל פה לא ניתנת להיכתב, וא"כ, היציאה של יעקב אבינו מארץ ישראל היא מכח לשון של 'תורה שבעל פה', ומהשורש הזה, כשהוא חוזר לארץ ישראל הוא חוזר עם לשון ארמית שב'תורה שבעל פה' שהצטרפה ללשון הקודש.

ובדרך רמז, זה מתגלה דייקא בלשון ארמית כיון שארמי הוא ר"ת אש, רוח, מים, יחוד, כלומר, לשון ארמי הוא המאחד והמייחד את כח הדיבור שבאדם שכידוע גנוז בו כח של אש רוח ומים כמו שאומרים רבותינו, הדיבור עצמו הוא בבחינת רוח - 'רוח ממללא' וגנוז בו כח של אש שכאשר הוא הוגה את הדברים נוצר חמימות כמו שמבואר בלשון הפסוק "בהגיגי תבער אש", וכמו"כ גנוז בו כח המים על ידי הרוק שבפה, וא"כ, הדיבור מצרף אש רוח ומים, וזה ג"כ מונח בכח הצירוף של הלשון שיש בה לישה של שלושת הכוחות שבדיבור, אש רוח ומים - והמילה שלוש עצמה מורכבת מל' וש' כפולה והרי שהשורש שלה הוא לש.

זהו א"כ הכ"ב שמתגלה במדרגת התורה כמו שנתבאר.

ונתבונן להבין עמוק לפי"ז - כאשר עושים סעודה לגמרה של תורה בשמיני עצרת - שמחת תורה, כפשוטו, 'גמרה של תורה' שייך רק בתורה שבכתב, משא"כ בתורה שבע"פ שאין בה מציאות של גמר, שהרי על תורה שבעל פה נאמר 'ארוכה מארץ מידה ורחבה מני ים', אבל בעומק השמחה שיש ב'גמרה של תורה' איננה רק על הסיום כפשוטו אלא על הסיום וההתחלה שבאה מיד אחריו, ולכן כפי שידוע עד מאד לאחר שגומרים את התורה, חוזרים בחזרה ומתחילים בראשית באופן ססומכים את ההתחלה לסיום - 'לעיני כל

שב לארץ ישראל על מנת לבנות את קומת הכנסת ישראל של 'שבעים יוצאי ירך יעקב', כמו כן ביחס למדרגת התורה, כשהוא יורד מא"י לחו"ל ע"מ להגיע ללבן, הוא נטמן קודם לכן י"ד שנה ב'שם ועבר' שזה השגת התורה במדרגת לשון הקודש, והוא יורד לחו"ל בכדי שכשהוא ישוב בחזרה לארץ ישראל, הוא ישוב עם הלשון ארמית שהצטרפה ללשון הקודש.

וכפי שנתבאר, מדרגת 'אות' של לשון הקודש היא בבחינת המשכה מהא' לת' ומדרגת אות בלשון ארמית - אתא - היא שלאחר ההמשכה מהא' לת', זה חוזר בחזרה מהת' לא', והרי שעם המדרגה הזו, יעקב אבינו שב לארץ ישראל.

וזה רמזו בעומק באותיות של 'בך' עצמם שכשמחליפים אותם בא"ת ב"ש, הב' מתחלפת בש' והכ' בל' שזהו שורש הלש שבלשון, כלומר - הרי כמו שאומרים הראב"ד ועוד שהלשון נקראת לשון מלשון לישה משום שהלשון לשה ומצרפת את האותיות, והרי שבעומק, מלבד מה שמונח בכ"ב אותיות כח הצירוף של האותיות בבחינת הלישה של האותיות שזהו כח הלשון, מונח גם בתפיסת הכ"ב, כח הצירוף של לשון ארמית ללשון הקודש, ואופן צירופם הוא כמו שנתבאר, ע"י ההתפשטות של לשון הקודש מההתחלה לסוף ולאחר מכן ע"י הלשון ארמית, זה חוזר בחזרה מהסוף להתחלה, ובעומק יותר, הרי לשון שייך לסוגיא של מדרגת 'על פה', ומונח בזה שדייקא במדרגת 'על פה' גנוז כח הצירוף של לשון הקודש עם לשון ארמית שע"כ האור חוזר בחזרה לשורשו כמו שנתבאר.

והשורש הזה מתגלה אצל יעקב אבינו שכל התורה שהוא קיבל ב'שם ועבר' היתה במדרגת 'תורה שבעל פה' ולא במדרגת 'תורה שבכתב'

^א כדוגמאת מלאכת 'לש' שבמלאכות שבת.

^ב ובהרחבה יותר, יש את לשון הקודש ואת לשון ארמית, ויש את השבעים לשון ששורשם הוא לשון ארמית שממנה מתפשטים השבעים לשון.

^ג וכמוכן, מלבד כך יש גם את הסוגיא של כתב הן בלשון הקודש והן בשאר לשונות.

^ד שהרי כל ההיתר לכתוב תורה שבעל פה היה משום 'עת לעשות לה' הפרו תורתך', כמו שאומרת הגמ' בגיטין כידוע.

ישראל בראשית' שהאות האחרונה ל' והאות הראשונה ב', הם ר"ת לב כידוע עד מאד, בכדי שיהא בבחינת 'כתבם על לוח לבך'.

עומק השמחה לגומרה של תורה - על האור התורה שממשיך בבחינת ה'אין סוף' המתגלה בתורה שבע"פ

אבל בעומק היותר דק - הסעודה לגמרה של תורה היא על המעבר מתורה שבכתב לתורה שבעל פה, וזה א"כ שורש השמחה במה שעוברים מתורה שבכתב לתורה שבע"פ.

וביאור הדברים - הרי לתורה שבכתב יש גבול ומידה, ולכן כמו שנתבאר לעיל, בכתב יש מציאות של אותיות מנצפ"ך שהם אותיות סופיות - מחמת שיש לתורה שבכתב סוף.

משא"כ התורה שבע"פ היא 'ארוכה מארץ מידה ורחבה מני ים', ולכן אין בלשון הקודש מבחינת הגיית האותיות בע"פ אלא כ"ב אותיות ללא אותיות סופיות.

ודייקא מצד הכ"ב אותיות שבעל פה מתגלה מדרגת 'נגילה ונשמחה בך, בך בקודשא בריך הוא, בך בתורה', כלומר שכמו שקודשא בריך הוא אין לו סוף כך לאוריינתא אין סוף כמו שאומרים חז"ל, וזה א"כ העומק הפנימי שמתגלה בכ"ב אותיות.

משא"כ בכ"ז אותיות של תורה שבכתב שכוללות את האותיות הסופיות, הם בבחינת תורה של שמן זית זך המתגלה במנורה כמו שאומרת הגמ' 'הרוצה שיחכים ידרים שמנורה בדרום', שם מתגלה הגבול שבבחינת האותיות הסופיות, ולכן נצרך שיהא במנורה שמן זית זך, משום שכל סוף יוצר עביות כדוגמת מחיצה וגבול וכפי שנאמר בקרא "שמי חול גבול לים" (ירמיה ה, כב) שהחול הוא עב, ולכן נצרך במנורה שמן זית זך בשביל לזכך את כח הגבול מעביותו.

אבל מדרגת ה'אין סוף' המתגלה בתורה

שבעל פה, שם אין גבול ואין סוף. וזהו א"כ השמחה לגומרה של תורה כיון שהשמחה ביסודה היא מדרגה של יציאה מן הכלים ומן הגבול כידוע עד מאד, והדוגמא השורשית והידועה - "כי בשמחה תצאון", כלומר שביציאה נמצאת השמחה, וזה מה שמוגדר בעומק בלשון רבותינו ששמחה היא 'רעותא דליבא' משום ש'רעותא דליבא' היא המדרגה שמעבר לגבולות הכלי. - כל זמן שהדבר נמצא בתוך גבולות הכלי, הרי שהשמחה היא איננה שמחה שלימה, ורק כשהאדם בוקע את גבולות הכלי, אזי מתגלה יסוד השמחה השלימה באופן של המשכה מעבר לגבולות הכלי. - זה העומק של המדרגה הנקראת שמחה".

וזהו ה'שמחה לגומרה של תורה', כלומר, זה לא רק שמחה כפשוטו על מה שגמרו את התורה, אלא השמחה היא על מה שאור התורה ממשיך בגמרה של תורה - שזה גופא הגדר של שמחה כפי שנתבאר - וזהו שמחת התורה.

שורש תנועת השעשוע באותיות התורה שקדמה לעולם

ונתבונן להבין ביתר עומק איפה השורש הדק של מציאות הכ"ב אותיות - הרי כח הדיבור שבו מתגלה הכ"ב אותיות זהו היחס של ה'בך בקודשא בריך הוא, בך בתורה' שמתגלה בשורשו במדרגות מתן תורה בצירוף של קודשא בריך הוא ואוריינתא כפי שנתבאר, זה במה שהקב"ה מדבר את ה'אוריינתא', אבל ביתר דקות שורש האותיות איננו רק ב'אות' וב'אתא' כפשוטו, 'אות' מהראשית לאחרית ו'אתא' שכולל גם מהאחרית לראשית אלא יש שורש קדום לכך כדברי חז"ל כידוע עד מאוד, שקודם שנברא העולם התורה היתה כתובה באש שחורה ע"ג אש לבנה, והרי שגם קודם מתן תורה היה כבר גילוי של תורה שבכתב באופן של 'אש שחורה ע"ג אש לבנה', וכמו

^ה וזה הגדרה יסודית וברורה של המהות הפנימית של השמחה שהוזכרה כאן בתמצית.

וכפשוטו - מצד התורה שבכתב - ה'וינועו ויעמדו מרחוק' מגיע לאחר מכן לתנועה שיש לה תכלית בחזרתם לאחר מכן להר סיני, אבל בעומק מונח כאן מכח תפיסת תורה שבעל פה ששורש האותיות של תושבע"פ התגלו בבחינת נענוע-שעשוע וכפי שהוזכר שזהו האופן שהדבר חוזר ומתנועע כסדר, ומצד כך, צורת קבלת התורה היא דוקא בתנועה של 'וינועו ויעמדו מרחוק' ובמה שלאחמ"כ המלאכים חוזרים מניעים אותם בחזרה למקומם שבעומק זה תנועה של שעשוע.

והרי שבשלב הראשון מתגלה שמצד מדרגת תורה שבכתב יש גבול וסוף בבחינת הכ"ז אותיות של תורה שבכתב שכוללות את האותיות הסופיות, אבל כשבאו המלאכים והחזירו אותם, הרי שבעומק מתגלה למפרע ששורש כל התנועה הזו היא תנועה של שעשוע ולא תנועה כפשוטו שהתגלתה מתחילה ב'וינועו ויעמדו מרחוק'.

וא"כ, ה'תורתך שעשועי' של תורה שבע"פ היא משורש קבלת התורה במדרגת מתן תורה, ולכן בעומק אותם מלאכים שהחזירו אותם להר סיני, הם אותם מלאכים שקשרו לבני ישראל ב' כתרים שהם ר"ת בך כמו שנתבאר, כיון שהתנועה הזו מתגלה משורש התורה שבע"פ שבה מונח תפיסת השעשוע שזה השורש הפנימי של הכ"ב אותיות שכל הוויתם אינה אלא נענוע של שעשוע, וזהו א"כ פנימיות העסק של תורה שבע"פ שהיא באופן של "תורתך שעשועי" משורש הכ"ב אותיות.

ומצד כך נמצא שכשהאדם עוסק בדברי תורה במדרגה העליונה של התורה זה מתחיל מהבחינה של "כי ה' יתן חכמה מפיו דעת ותבונה" שהוא ממשיך את התורה מהקב"ה, אבל לאחר מכן הוא חוזר ומחזיר את התורה אליו יתברך שמו, וזוהי המדרגה העליונה של התורה.

שהרחיבו רבותינו ששורש האותיות הללו היא במדרגה הפנימית הנקראת נענוע - תנועה, כלומר, בנענוע שכולל ב' תנועות נע-נע מונח שגם לאחר שהוא נע בתנועה הראשונה, הוא חוזר ומתנועע שוב, ובהגדרה הפשוטה, התנועה הראשונה היא ה'אור ישר' והתנועה השנייה היא כשאותו אור חוזר לראשיתו, אבל בעומק יותר, התנועה מהראשית לאחרית ומהאחרית לראשית היא לא תנועה לשם ההגעה לתכלית כפשוטו אלא היא תנועה במדרגת שעשוע שעליה נאמר בקרא בתהלים 'לולי תורתך שעשועי אז אבדתי בעניי'.

וכמו שאומרים רבותינו להדיא, זהו השורש הפנימי של מהות האותיות, ומה שקודם שנברא העולם אומרים חז"ל שהתורה היתה כתובה אש שחורה ע"ג אש לבנה, האותיות הללו נעשו ע"י מה שהוא יתברך שמו כביכול, בהארתו - אור אין סוף - נתנועע באופן של שעשוע, שהתנועה הזו היא זאת שיצרה את צורת אותיות, כלומר, עצם התנועה היא היא חקיקה של אותיות באויר כביכול, ומ"מ א"כ, שהנענוע שהוא תנועה של שעשוע, זהו השורש של מדרגת האותיות.

עומק השעשוע המתגלה במתן תורה ב'וינועו מרחוק' וחזרתם ע"י המלאכים

וכדוגמא בהירה לכך - זה מה שהתגלה במדרגת מתן תורה, שהרי כמו שחודד, קבלת התורה לא היתה רק קבלה של תורה לעצמה אלא שורש קבלת התורה היא "קודשא בריך הוא ואורייתא" בבת אחת שהיה מונח בכח דיבורו ית"ש, ושם הרי נאמר בקרא "וינועו ויעמדו מרחוק".

וכמו שאומרת הגמ' בשבת בסוגיא דמתן תורה שלאחר מכן באו המלאכים והחזירו אותם בחזרה להר סיני.

האותיות של 'אש שחורה' ע"ג אש לבנה - תפיסה של אותיות שחוזרים לשורשם כטבע האש

וזה מה שאומרים חז"ל שהתורה היתה חקוקה אש שחורה ע"ג אש לבנה כיון ששם בחינת התורה היא שהיא חוזרת בחזרה לשורשה במדרגת אש, כטבע האש שמחזירה כל דבר לשורשו¹. כלומר, מצד ההבחנה הפשוטה של הכתב שישנו בידינו בספר תורה, הרי שהכתב שנמצא ע"ג העור הוא חקוק וקבוע בתוך העור². אבל כשמתגלה אש שחורה ע"ג אש לבנה, א"כ אין כאן כתב שעומד במקומו, שכיון שזה אש, הרי טבע האש הוא לחזור בחזרה למקורה ולשורשה, וזה א"כ עומק ההגדרה שהתורה שקדמה לעולם היתה כתובה באש - אש שחורה ע"ג אש לבנה - כיון שזה לא תורה שכתובה במדרגת כתב כפשוטו שקבוע במקומו, אלא זה תפיסה של אותיות שחוזרים בחזרה לשורשם.

ואילו זכו בני ישראל לקבל את התורה במדרגה הזו, הרי שמלבד מה שהם היו מקבלים את התורה שבכתב כפשוטו, הם היו מקבלים גם את שורש התורה שבע"פ שנחקקה באותיות.

כלומר, כפשוטו כמו שהוזכר בראשית הדברים, התורה שנחקקה במתן תורה בלוחות היתה מעיקרא תורה שבע"פ במה שהדיברות יצאו מפיו ית"ש, ולאחמ"כ היא נהפכה בלוחות לתורה שבכתב, אבל בעומק כפי שנתחדד השתא, אילו זכו בני ישראל, הרי שהיה מאיר בתורה שנחקקה בלוחות השורש של ה'אש שחורה' ע"ג אש לבנה' ששם זה לא כתב כפשוטו שחקוק וקבוע במקומו במציאות הלוחות [או באותיות הס"ת שקבועים וחקוקים בעור], אלא זה היה כתב במדרגת 'אש שחורה

ע"ג אש לבנה', באש שמונח בה הכח להחזיר את האותיות בחזרה לשורשם שזוהי מדרגת הנענוע-שעשוע של תורה שבע"פ.

וזה השורש המתגלה במתן תורה במה שההר היה 'בוער באש עד לב השמים', שיש בזה גילוי על צורת קבלת התורה שהיא לפי המהות השלימה של אור התורה שהיתה נדברת מפיו ית"ש בדיברות והפכה להיות חקוקה בלוחות, והיינו שהיה מאיר בה שורש השורשים של ה'אש שחורה' ע"ג אש לבנה', - זה העומק של "והר סיני בוער באש עד לב השמים".

אבל כיון שבני ישראל לא זכו, אזי נשתברו הלוחות וכלשון חז"ל הידוע מאד 'לוחות נשתברו ואותיות פורחות באויר', כלומר מה שהאותיות פורחות באויר מתגלה התפיסה שהאותיות הללו אינם חקוקות וקבועות בלוחות אלא הם חוזרות ומתנועעות - אבל זה לא מצד תפיסת התיקון אלא מצד תפיסת הקלקול, ולכן הגילוי שהאותיות אינם חקוקות הוא רק כאשר שוברים את הלוחות, וגם אז, הם רק 'פורחות באויר' ואינם חוזרות בחזרה לשורשם כפשוטו, כלומר הם עומדות רק במדרגת אויר כמו מדרגת 'בינונים תלויים ועומדים', והרי שעל אף שמתגלה כאן שהאותיות מתנועעות, אבל הם אינם חוזרות בחזרה לשורשם, וזה עומק הנפילה שבמדרגת התורה.

ע"י שבירת הלוחות מתגלה שה'בך בתורה' היא מדרגה נפרדת מה'בך' בקוב"ה וע"כ מדרגת השעשוע שבד"ת נעלמת

ונתבונן להבין ברור - מכח מה שנשתברו הלוחות, הרי שמכאן ואילך האור של "תורתך שעשועי" איננו מתגלה והתפיסה הזו הופכת

¹ וכדוגמא מה שמבואר בחז"ל על שלהבת המנורה שצריך שתהא 'שלהבת עולה מאליה', והיינו בעומק משום שהיא עולה בחזרה לשורשה.

² ובוז נאמר הדין של 'חק ירכות' שהכתב צריך להיות חקוק וקבוע במקומו.

והשחור הוא אחד^ט - זוהי המדרגה העליונה של דברי תורה שהם אינם אלא שעשוע המתגלה אצל דוד המלך.

כלומר, כשמצד ה'בר-נפלי' מתגלה נפילה כפשוטו, הרי שנופלים למטה, אבל כשמתגלה נפילה דתיקון הרי שזה בבחינת שעשוע, שיורדים וחוזרים ועולים, מעין ההבחנה של 'ירידה לצורך עליה'.

זהו השורש הפנימי של מדרגת הכ"ב אותיות המתגלה בתורה שבע"פ, מדרגת שעשוע.

אחדות התורה שבכתב עם התורה שבע"פ המתגלה משורש התורה שקדמה לעולם

וא"כ, מה שכפשוטו ישנם 'תורות', שתי תורות, כמו שדורשת הגמ' על הפסוק הזה - 'אחד תורה שבכתב ואחד תורה שבע"פ', זה רק בהבחנה החיצונית ששם יש שתי תורות, אבל בהבחנה הפנימית "תורה אחת תהיה לכם" שמצד כך שתי התורות מאוחדים ומחוברים יחד.

וזה העומק של מה שנתבאר לעיל - במדרגת עלמא דידן זה נראה תורה שבכתב כמציאות לעצמה ותורה שבע"פ כמציאות לעצמה, ולכן נאמר הדין של "דברים שבכתב אי אתה רשאי לאומרם בע"פ ודברים שבע"פ אי אתה רשאי לכותבם", משום שלכל תורה יש את המדרגה שלה.

אבל מצד המדרגה העליונה דתיקון, שתי התורות אינן עומדות כל אחת כמציאות לעצמה אלא מתגלה האחדות של התורה שבכתב עם התורה שבע"פ וצירופם יחד, - וכפי שנתבאר שזה מה שמתגלה ב'אש שחורה ע"ג אש לבנה' שהיתה כתובה לפניו ית"ש קודם שנברא העולם, כלומר שם מצד אחד זה תורה כתובה אש שחורה ע"ג אש לבנה בבחינת תורה שבכתב, אבל מאידך זה כתב

להיות מכוסה ונעלמת, והיינו משום שמה שנעשה החקיקה בלוחות משורש ה'אש שחורה ע"ג אש לבנה' של התורה דלעילא שמכח כך התורה עולה מאליה בחזרה לשורשה בתנועה של שעשוע, נעלמה, ומכאן ואילך לא מתגלה אלא שבירי לוחות ואותיות פורחות באויר, וכשנעלם השורש הפנימי של מדרגת השעשוע בדברי תורה, נעלם הבחינה של 'נגילה ונשמחה בך, בך בקודשא בריך הוא, בך באורייתא' שהרי שורש תנועת השעשוע של האורייתא היא בתנועת הבורא ית"ש כביכול שהיא באופן של שעשוע.

ומכאן ואילך התורה נשתלשלה לתתא כמו שאומר הקב"ה למשה רבינו "פסל לך שני לוחות אבנים כראשונים, ואלו הם הלוחות שניות שהן הכתב והן הלוחות הם מלמטה, וכיון שנעלמה המדרגה השורשית של הלוחות ראשונות - מכאן ואילך ה'בך בקודשא בריך הוא' נגלה כמדרגה נפרדת מה'בך באורייתא', והיינו שלא נגלה שורש הדבר שהאורייתא היא מפיו ית"ש באופן של נענוע-שעשוע כמו שנתחדד.

ורק כאשר זוכים לבקוע פנימה אז מתגלה מדרגת השעשוע שבתורה כמו שדוד המלך העיד על עצמו "לולי תורתך שעשועי אז אבדתי בעניי", וחידוד הדברים - כמו שבמדרגת תורה יש את 'שבירת הלוחות', כך במדרגת נפש, הנפש המקבילה לכך היא דוד המלך, שהוא 'בר נפלי', אבל כשהוא זוכה לתקן את מדרגת ה'בר-נפלי', אזי הוא עולה ממדרגת 'לוחות שבורות' - 'בר נפלי' והוא זוכה לשורש העליון של אור השעשוע, לשורש הדברי התורה שהיו אש שחורה ע"ג אש לבנה.

ולכן דוד המלך היה אדמוני כמו שמפורש בקרא מהשורש של ה'אש שחורה ע"ג אש לבנה', משום שבשחור ישנה בחינה של 'אי שחור אדום הוא אלא שלקה' ששורש האדם

^ט ואש עצמה היא ר"ת אדום שחור.

החמשים והשער החמשים מחברת את הכ"ב והכ"ז שהם כללות המ"ט יחד.

וזה העומק של מה שמתגלה במגילת אסתר, שמחד היא צריכה שרטוט כאמיתה של תורה שזה הדינים שיש בה שבהם היא שוה לתורה שבכתב, אבל מאידך יש בה דינים שבהם היא שוה לתורה שבע"פ, וכפי שנתבאר זה מה שמונח ב'סלקא דעתך' שהיא תהיה תורה שבע"פ ובמסקנא שהיא בפועל תורה שבכתב.

כלומר, זה לא 'סלקא דעתך' של טעות ח"ו שבתחילה היא היתה תורה שבע"פ שלאחמ"כ המסקנא היא שהיא תהיה תורה שבכתב, אלא זה מעין דמעין של מה שבתחילה הדיברות היו תורה שבע"פ מפיו ית"ש, ולאחר מכן הם נחקקו בלוחות, שהבחינה הזאת גופא השתלשלה גם למגילת אסתר שבתחילה היא היתה תורה שבע"פ, וכשביקשה אסתר לכותבה והסכימו לה החכמים, היא הפכה להיות גם תורה שבכתב.

כאן מונח האור הפנימי של ימי הפורים, שהתורה שבכתב והתורה שבע"פ מצורפים יחד, והרי שחוזר ומתגלה בימי הפורים ה"נגילה ונשמחה בך, בך בקודשא בריך הוא, בך באורייתא".

תורת משה - בבחינת דעת ותורת פורים - תורה של 'לא ידע'

בתורה של מדרגת מתן תורה התורה היתה 'תורת משה' שהוא בבחינת דעת, אבל במגילת אסתר שנקראת בפורים שבו נאמר "חייב איניש לבסומי בפוריא עד דלא ידע", היינו משום שהאור של למעלה מן הידיעה גנוז במגילה עצמה, וכמו שב'כך בקודשא בריך הוא' "לית מחשבה תפיסא בך כלל", כך גם ב'כך באורייתא', בתורה שגנוזה במגילת אסתר שמחוברת יחד עם הבורא יתברך שמו, זה תורה "דעתיקא סתימאה" כלשון חז"ל, תורה של 'לא ידע'. והיינו שמתגלה בה האור הפנימי של "תכלית הידיעה שנדע שלא נדעך",

על אש שטבעה לעלות, וא"כ יש כאן תנועה מתמדת בבחינת תורה שבע"פ, וכאן א", מונח השורש העמוק של אחדות התורה שבכתב עם התורה שבע"פ.

וכמו שהוזכר האור הזה כבר האיר במתן תורה, אלא שכשלא זכינו, הרי שנעשה מציאות של הפרדה בתורה והם נהפכו להיות 'תורות' - שתי תורות, תורה שבכתב ותורה שבע"פ.

ומצד התיקון של איחוד ב' התורות, המ"ט ימים של ההכנה לקבלת התורה שמורכבים מכ"ב אותיות וכ"ז אותיות, כ"ב של תורה שבע"פ וכ"ז של תורה שבכתב שעולים יחד מ"ט, הם מ"ט ימים שבאו לגלות את האור המכוסה והגנוז שמחבר את שתי התורות האלו בבת אחת, וכשלא זכו ונשתברו הלוחות, הרי שנעשה ההפרדה.

צירוף התורה שבכתב והתורה שבע"פ המתגלה במגילת אסתר

אבל האור הזה חוזר ומאיר והוא מאיר בפרטות במדרגת ימי הפורים - שזה העומק של מגילת אסתר המתגלה בימי הפורים, שהרי בתחילה ביקשה אסתר מהחכמים 'כתבוננו לדורות' והחכמים לא רצו לכתוב את המגילה וסברו שראוי שהמגילה תהיה תורה שבעל פה, עד שמצאו לה סמך מן המקרא כדברי הגמ' הידועים במגילה, ובעומק - בדברי תורה המתגלים במגילת אסתר מתגלה אחדות התורה שבכתב עם התורה שבעל פה.

היפך ה'כפה עליהם הר כגיגית' שהוא היה השורש ל'מודעא רבא לאורייתא', בימי הפורים נתקן הכח דקלקול ע"י ה'הדר קבלוה מאהבה' כדברי הגמ' בשבת כידוע, והעומק הפנימי של ה'הדר קיבלוה' היא ההבחנה ששתי התורות מתחברים במגילת אסתר.

וזה בחינת היום החמישים' המתגלה ביום מתן תורה וזה בחינת השער החמישים המתגלה בפורים בסוד מה שהמן נתלה על עץ גבוה חמשים אמה כידוע, כלומר מדרגת היום

מקיף אחד לכולם בבת-אחת כמו שכתוב בעץ חיים, הגדרת הדבר היא שבעצם היא בלי יחס לגבולות הכלי.

וא"כ, אם השמחה היא שמחה פורתא, היא עדיין שייכת למדרגת החיה, [וכשמגדירים ששמחה נמצאת בבינה, בעומק זה ה'מקיף' דבינה בבחינת נשמה לנשמה], אבל כשה מתגלה במדרגת היחידה, זהו אור שמעבר לכל הגבולות של הכלי כלל, וזוהי שמחה גמורה, ולכן הודגש את הלשון שזה מהות השמחה השלימה והגמורה - שזוהי מדרגת היציאה מן הכלים כלל.

ולכן צורת השמחה היא באופן שעושים מעגל, כלומר, דביקים ב'מקיפים', וככל שדביקים ב'מקיף' השלם שזהו המקיף דיחידה, שם הוא מקום השמחה השלימה.

ואז מתגלה תנועה הפוכה שמכפנים שופע האור החוצה ומתפשט בבחינת "כל בית שלא נשפך בו יין כמים" וכו' - אבל כשנשפך יין כמים, זאת אומרת שהאור הפנימי בוקע ויוצא לחוץ מכח שה'מקיף' שמסביב, גורם גם ל'פנימי' להתפשט לחוץ, - וזה א"כ ההגדרה של שמחה שלימה:

המשך שאלה: ולפי"ז, מהי ההגדרה של 'שמח בחלקו', על איזו מדרגה זה נאמר?

תשובה: כל מדרגה ומדרגה נחלקת בפרטות לבחינת 'פנימי' ו'מקיף' שבאותה מדרגה, ולפי"ז בציוור של מדרגת ה'פנימי' שבכל מדרגה, 'שמח בחלקו' היינו שהוא שמח בכל הנרנח"י שלו, וביחס לשמחה היתירה כדוגמא של שמחת בית השואבה שהיתה שם שמחה יתירה, זה דייקא שמחה גמורה ב'מקיפין', [אלא שגם ה'מקיף' עצמו נחלק ל'פנימי' ו'מקיף'].

שאלה: האם ע"י שמחה גמורה כזו, האדם יכול לבקוע ל'יחידה'?

זה עומק התורה שמאיר בימי הפורים שהיא תורה שמאחדת באחדות שלימה עם הבורא יתברך שמו - "נגילה ושמחה בכ".

שאלות לאחר השיעור

שאלה: לגבי מה שהרב הגדיר ששמחה היא יציאה מהגבול, האם זה מוגדר ביציאה משום שאין לשמחה מקום בתוך הגבולות, או שזה האופן שהשמחה יוצאת מהכח לפועל.

תשובה: בוודאי שהכוונה היא כהצד הראשון, ובלשון ברורה - יש בנפש נרנח"י, חמשת חלקי הנפש והשמחה היא כנגד היחידה שבנפש, וכפי שהוזכר פעמים הרבה, חמש אותיות שמח, כלומר, שלימות מדרגת חמשת החלקים של הנרנח"י היא היחידה שבנפש והרי ששם הוא מקום השמחה.

וכידוע עד מאד הנר"ג נקראים אורות פנימיים, והחיה נקראת אור מקיף כי היא מקיפה באופן פרטי, - נשמה לנשמה רוח לרוח ונפש לנפש, משא"כ היחידה היא מקיף כללי. - וההגדרה של 'מקיף' ביסודו היא שהוא מעבר לגדרי הכלי, כלשון הגמ' הידועה בברכות "לא כמידת בשר ודם מידת הקב"ה, מידת בשר ודם כלי ריקן מחזיק, כלי מלא אינו מחזיק, ומידת הקב"ה - כלי מלא מחזיק, כלי ריקן אינו מחזיק", ולעניינא דידן כלומר - לאור פנימי נצרך כלי ריקן בשביל שהאור יוכל להיכנס אל תוכו, אבל אור מקיף שכל יסודו שהוא מקיף, צריך שהכלי יהא מלא בשביל שהוא יקיף אותו. זה עומק ההגדרה שמונח בדברי הגמ', וא"כ בכללות החיה והיחידה שניהם הם מעבר לגבולות הכלי, אבל בפרטות החיה שהיא עדיין מצמצמת את עצמה להיות בבחינת נשמה לנשמה, רוח לרוח, נפש לנפש, היינו שיש אצלה עדיין יחס למה שנמצא בכלי, וא"כ עדיין אין כאן יציאה מגבולות הכלי לגמרי, משא"כ היחידה שהיא במדרגת מקיף כולל, שלכן היא נקראת יחידה כי היא

הגעה לתכליתו אלא זה גופא התכלית שלו לחזור ולהתנועע - והלשון 'תכלית' עצמה כאן, היא לשון מושאלת - אבל מ"מ, זה לא שהתכלית שלו היא להגיע לשורשו אלא הוא כסדר באופן של תנועה.

ומצד כך, כמו שמוזכר הרבה פעמים בספרי חסידות, כל 'הוה אמינא' שיש בש"ס הם דברי תורה אמיתיים, אלא ששורש תפיסת הדברי תורה של 'הוה אמינא' היא בתפיסת השעשוע, ולכן כמו בדוגמא שהוזכרה שאסתר ביקשה 'כתבוני לדורות' שבפשטות זה מתפרש שהיא רצתה בתחילה שיכתבו והחכמים עדיין לא הסכימו, ולבסוף שהחכמים הסכימו, הרי שהמסקנא היא שמגילת אסתר זה תורה שבכתב - וזה מה שהוסבר בשיעור שזה לא כן, אלא שגם ה'הוה אמינא' נשארה, כלומר בתחילה כשהחכמים לא הסכימו, מגילת אסתר היתה בגדר תורה שבעל פה ולאחר מכן כשהחכמים הסכימו לדבר וכתבו את מגילת אסתר זה נהיה גם תורה שבכתב, והיינו ששתי התפיסות נכונות - וזה דוגמא שורשית לדבר ש'הוה אמינא' היא דברי תורה שיסוד תפיסתם עדיין קיימת.

ב-כ כך בלכביפדיה עבודת השם
מספר שיעור בקול הלשון 37410429

תשובה: זה הרי בדיוק לשון האריז"ל הידוע שאמר שאת כל השגותיו הוא לא זכה אלא מכח השמחה - או שה'יחידה' מביאה לשמחה, או שהשמחה מביאה ל'יחידה', אם האריז"ל אמר שע"י השמחה הוא זכה לכל השגותיו הרי שזוהי מדרגת השמחה שעל ידה הוא בקע ל'יחידה'.

שאלה: מהו ה'אור חוזר' של האותיות שחוזרים לשורשם בלשון של עבודה?

תשובה: אם אנחנו מדברים במדרגת הנענוע והשעשוע - יש לכך ציור פשוט וברור, הרי כל בן אדם שלומד, על דרך כלל מתקיים בו לשון הגמ' הידועה בגיטין 'אין אדם עומד על דברי תורה אא"כ נכשל בהם', ובתפיסה התחתונה, כשהוא נכשל בהם הוא סבור שע"י עוונותיו, נגרם לו ע"י כח הקליפות שהוא יטעה בדברי תורה, וכשזה מתלבש להדיא בהרגשה של הנפש זה שורש שמביא את האדם או לכאב על חוסר גילוי האמת או לעצבות, זה כפשוטו התולדה של מי שלמד דברי תורה וטעה בהם, אבל כשנוגעים במדרגת השעשוע, כשהוא נכשל בדברי תורה זה תנועה שהאדם מתפשט וחוזר בחזרה לשורשו - וזה מה שמבואר ברמח"ל בספר 'אדיר במרום' על מה שנקרא בלשון הש"ס "הדרנא ביי" ו"תיובתא" שזה מלשון תשובה, כלומר - הוא משיב את המאור לשורשו, והרי שכל קושיא שנאמר עליה 'תיובתא' בש"ס, בעומק זהו אור חוזר שמחזיר את הדבר לשורשו, - יש אופן שהאור התפשט עד סופו ולאחר מכן הוא חוזר לשורשו, ויש אופן של 'תיובתא' שלא היה על הדבר תשובה כי בעומק אין לו מנוחה בסוף ההתפשטות שלו אלא הוא חוזר קודם לכן בחזרה לשורשו, וזה מה שנתבאר כמה פעמים שמדרגת הדעת מגיעה עד היסוד ולאחמ"כ היא חוזרת בחזרה לשורש.

ועומק מדרגת הנענוע היא במה שאין לו



מדור מחשבה

בלבבפדיה מחשבה
בך
סוגיות במחשבה
בך

בלבביפדיה מחשבה בך

ואם כן נמצא שאותם כ"ב אותיות התורה, הם שורש העולם, שבהם ברא הקדוש ברוך הוא את עולמו.

כ"ב ימים במעגל השנה

מלבד עצם בריאת העולם ע"י בחינת הכ"ב, הם כ"ב אותיות התורה, עוד מצינו מושג זה של כ"ב במהלכי הזמן.

כידוע ישנם שני מערכות יסודיות של כ"ב ימים במעגל השנה ההפוכות זו מזו במהותם, המערכה הראשונה היא מראש השנה בא' תשרי עד שמיני עצרת בכ"ב תשרי, וימים אלו הינם במהלך של שמחה והתרוממות הרוח. לעומתם ישנה את המערכה השניה של ימי הצער והאבילות והם ימי בין המצרים, מהצום הרביעי ב"ז בתמוז בו הובקעה חומת ירושלים, עד הצום החמישי, תשעה באב, בו נחרב הבית.

הרי שני מערכות של כ"ב ימים המקבילות זו לזו, ושונות במהותם זו מזו. ויש לבאר מהו מהות הגילוי של ה'כ"ב', ביחס לזמנים המסויימים הללו.

אדם' א' דם - ב' פעמים כ"ב

מקום נוסף בו אנו מוצאים את המושג של כ"ב, הוא במילה 'אדם' בפירוק א - דם, שה'דם' הוא ב' פעמים כ"ב.

ובזה נרמזים שני מהלכים של כ"ב, מהלך אחד של הכ"ב מימינו, מהלך שני של הכ"ב משמאלו, והא' באמצע.

והנה כידוע מדברי חז"ל (אבות דרבי נתן פל"א, ועוד) שה'עולם' וה'אדם' מקבילים, וצורת האדם הקטן כדוגמת העולם הגדול. ואם כן, כשם שבריאת העולם נעשתה על ידי כ"ב

צירוף אותיות ב"כ - כ"ב אותיות התורה

הפעם הראשונה שהצירוף ב"כ מופיע בתורה, הוא בבריאת העולם (בראשית א, כו) "ויאמר אלוקים נעשה אדם בצלמנו כדמותנו, וירדו בדגת הים ובעוף השמים ובבהמה ובכל הארץ, ובכל הרמש הרומש על הארץ". אכן שם אותיות אלו מופיעות כצירוף ולא כמילה בפני עצמה.

לעומת זאת בקללות שנתקללו אדם וחוה מצינו צירוף זה כמילה בפני עצמה, שכן נאמר (שם ג, טז) "ואל האשה הרבה ארבה עצבונך והרונך בעצב תלדי בנים, ואל אישך תשוקתך והוא ימשול בך".

המכנה המשותף לשני הפסוקים הללו הוא ענין השליטה והממשלה, האדם שולט ורודה בדגת הים ובעוף השמים ובכל הארץ והרמש הרומש על הארץ. וכמו כן האיש מושל ושליט על אשתו, הזכר בנקבה, "והוא ימשול בך".

אמנם יש להתבונן כיצד ענין השליטה והממשלה נרמז במילה 'בך'.

כ"ב אותיות בתורה

במדרש שיר השירים (א, ד) איתא על הפסוק נגילה ונשמחה בך, אמר רבי אבין, אין אנו יודעין במה לשמוח אם ביום אם בהקב"ה, בא שלמה ופירש נגילה ונשמחה בך, 'בך' בהקב"ה, 'בך' בישועתך, 'בך' בתורתך, 'בך' ביראתך, אמר רבי יצחק 'בך' בכ"ב אותיות שכתבת לנו בתורה, ב"ת שנים כ"ף עשרים הרי 'בך', ע"כ.

כלומר, בתיבת 'בך' מרומזות כ"ב אותיות התורה. וכידוע מדברי הזוהר הקדוש (תרומה קסא ע"א) שמהתורה הקדושה יסוד ושורש העולם, שכן 'איסתכל באורייתא וברא עלמא'.

ואינם מעורבות זו בזו. זו הבחינה השניה של צירוף האותיות, בהם האותיות עומדות בסדר ישר וברור, ואינם מעורבות זו בזו. זה המהלך השולט בימי השמחה, בהם רבה השמחה עד שמיני עצרת - שמחה לגומרה של תורה.

על דרך זה מובן גם מהם שני מהלכים של כ"ב האותיות המרכיבות את מציאות האדם, שהם שני סדרים של מדרגת האותיות. שהרי כפי שנתבאר, שורש האדם הוא בתורה קודם שנברא העולם, וכידוע מדברי הרמב"ן בהקדמה לפירושו על התורה, שכתבת התורה קדמה לבריאת העולם והיה חתומה ולא נתגלה סודה, והיינו כנ"ל שמצד האורייתא כשלעצמה האותיות נמצאות בתערובת, ומשנברא העולם, כביכול, עמדו האותיות כסדר הנמצא בידינו עד סוף העולם.

אם כן אלו ב' הבחינות של צירופי האותיות המרכיבות את העולם, האדם, ומעגל השנה, הבחינה האחת הוא עומדם בתערובת, ובבחינת אבל ודימוע. והשניה בעומדם בסדר מתוקן, בבחינת שמחה ותיקון.

שורש הנהגת האדם בכח המדבר - כ"ב אותיות

ידוע מדברי רבותינו, שהאותיות נחלקות לג' מערכות, אמ"ש, בג"ד כפר"ת, ושאר י"ב האותיות.

והנה, בבואינו לבחון את סדר האותיות ביחס לאדם, הרי שבכללות, המערכה הראשונה - אמ"ש היא כל קומת גופו של האדם, ש' בראש, א' בגוויה, ומ' בבטן.

המערכה השניה - ז' אותיות בג"ד כפר"ת, מתחלקת בז' הנקבים, שתי עיניים, שתי אוזניים, שתי נקבי החוטם והפה.

והמערכה השלישית שבה שאר הי"ב אותיות, מפזרות בשאר גופו של אדם.

אמנם מצינו גילוי נוסף של חלוקת האותיות

אותיות, שכן 'איסתכל באורייתא וברא עלמא', כך גם ב'עלמא' המתגלית באדם, יש בחינה זו של כ"ב.

אמנם בעומק, הרי שאצל האדם בחינה זו של כ"ב אותיות, מתגלית בצורה של הכפלה, ב' מערכות של כ"ב, אחד בימינו, אחד בשמאלו, וא' באמצע הוא אלופו של עולם הנמצא במרכז בין אותם שתי מערכות של האותיות.

אולם עדיין צריך לבאר מהם אותם שתי מערכות נפרדות של כ"ב האותיות, המתגלות בשורש האדם.

שתי מערכות של הכ"ב אותיות

לעיל התבאר שבבחינת הזמן ישנם שני מהלכים של כ"ב, כ"ב ימי אבל שבין י"ז תמוז לט' באב, וכ"ב ימי שמחה שבין ראש השנה לשמיני עצרת.

שני מהלכים אלו הם שני אופנים של צירוף כ"ב האותיות, המהלך הראשון הם כ"ב ימי האבל, בהם מתרבה ה'בכי' שגם הוא משורש המילה 'בך', ו'הדמעה' שהיא משורש הדימוע והתערובת, וכן מתרבה המבוכה כמאמר הפסוק (שמות יד, ב) "בבוכים הם בארץ".

זו בחינה אחת של צירוף האותיות בהם האותיות מעורבות זו בזו, ואינם עומדות בסדר מסויים, ובכך גדל המבוכה והאבל. וזו הבחינה של כ"ב ימי האבל במעגל השנה.

לעומת זאת ישנם את כ"ב הימים שבין ראש השנה לשמיני עצרת, בהם מתרבה השמחה והחדווה, והתעלות הרוח והנפש, ובתום ימים אלו אנו עושים שמחה לגומרה של תורה. אם היתה שולטת בימים אלו הבחינה הראשונה של כ"ב האותיות באופן של תערובת, לא היה שייך שיהיה גומרה של תורה, שהרי עדיין אפשר להמשיך ולגלגל את האותיות ולצרפם בצירופים רבים. אלא שורש וסוד גומרה של תורה תלוי בכך שהתורה נכתבת כסדרה, כלומר, כ"ב האותיות עומדות בסדר מסויים,

צירוף אחר, והיה הכל עומד על מקומו בלא יכולת להשתנות כלל.

זו גם בחינת הידיעה והבחירה, מבחינת הידיעה, אלו הם הצירופים ואין בלתם. לעומת זאת מבחינת הבחירה, אפשר לצרף את התורה באופנים רבים.

כידוע מדברי הרמב"ן (הקדמה לפירושו על התורה) הרי כל סודות העולם נכתבו בתורה, אם בפירוש, אם ברמז בתיבות, או בגימטריאות או בצורת האותיות או בקוצי האותיות ובכתריהם ועוד. כלומר, כל האופנים וצירופי האותיות כולם נכונים, ואולם על פי כל צירוף וצירוף משתנה תולדת הדבר במעשה. ובכך למעשה כל האופנים וההשתנות בבריאה, רמוזים בצורות שונות בתורה שהיא שורשה.

בכך נמצא כי דוקא ממדרגה פחותה זו שבה האותיות בתערובת ודימוע, דוקא שם מתגלה היכולת של התיקון והשתנות הבריאה. בבחינה זו של צירוף האותיות הנמצאת בפיו של האדם, שם יש לו את היכולת לתקן ולהתעלות. כאשר יש צרה, האדם בתיקונו יכול להפוך את ה'צרה' ל'צהר', מקלקול וחרון אף, ל'רצה', ועל ידי כן נעשה הארה מבחינת צוהר.

וזהו אם כן שורש מדרגת הדימוע, ומהלך האותיות בתערובת, המתגלה בפיו של אדם ששם נעשה מציאות צירופה.

מיעוט הלבנה שורש צירוף האותיות
שורש מדרגה זו מתגלה גם בלבנה, ששורשה באותיות 'לב', המורכבים מכ"ב אותיות התורה, ומעשר המאמרות בהם נברא העולם.

החמה והלבנה נבראו שווים, באה הלבנה וקטרגה אי אפשר לשני מלכים לשמש בכתר אחד. מה עשה הקדוש ברוך הוא, אמר לה לך ומעטי את עצמך. החמה שלא קטרגה, נשארה במדרגתה שלה, הלבנה שקטרגה ירדה ממדרגתה. עד כדי שאמר הקב"ה 'הביאו

בגופו של האדם, והוא בפיו, שבו יכולת האדם לדבר ולבטא את הכ"ב אותיות, ושם בכחו לסדרם בצירופים השונים ובכל אופן וסדר שירצה.

יכולת הדיבור של האדם אינה שמוציא מפיו הברות וצלילים, אלא בסידור האותיות למילים ומשפטים, ובכך ביכולתו להורות על רצונו, ולצוות על זולתו לעשות רצונו. זהו עומק ההנהגה שנמסרה לאדם כח דיבור, בבחינת "ותגזר אומר ויקם לך" (איוב כב, כח).

נמצא אם כן, שעומק ההנהגה של האדם המדבר וכחו להוציא בפיו את שינוי צירופי הכ"ב אותיות, הוא בשליטה והממשלה לצוות את רצונו.

זהו מה שהובא לעיל שצירוף כ"ב האותיות הראשונות בתורה נאמרו בפסוקים העוסקים בשליטה וממשלה, בשליטת האדם "בדגת הים ועוף השמים ובכל הארץ". וכן בשליטת הזכר על הנקבה, "והוא ימשול בך". כלומר, כח השליטה והממשלה של האדם על זולתו, הינה על ידי כח הדיבור וכ"ב האותיות וצירופיהם, כח הדיבור הוא כח המנהיג והשולט.

צירוף האותיות - שורש ההשתנות בבריאה

נתבאר אם כן שישנם שתי מהלכים של הכ"ב האותיות, האחת היא סידורם בסדר מסויים, והשניה היא היותם בתערובת באופן שניתן לצרפם באופנים רבים. בכל קומת גופו של האדם מהלך הכ"ב אותיות הוא בסדר קבוע, כפי שנתבאר, ואולם בפיו של האדם, שם אין סדר לאותיות, ובכחו לחזור וצרפם בצירופים הרבים של גלגל האותיות.

אמנם, למרות שלכאורה הבחינה הראשונה היא המעולה, וכנ"ל, מכל מקום בבחינה השניה נמצא כל שורש ההשתנות בבריאה. ולולי שהיה אפשר לצרף את האותיות באופנים שונים, לא היה שום מציאות של

ושני רכבות'. וביאר המהרש"א (יבמות שם ד"ה ובנוחה), שמנין זה הוא כנגד מחנה שכינה של מעלה, שהם כ"ב אלפי מלאכים, כמו שכתוב (תהלים סח, יח) "רכב אלהים רבותים אלפי שנאן". וכידוע שכל מלאכי מרום ירדו לארץ במתן תורה, שם היה גילוי השכינה וניתנה התורה.

אמנם בעומק, מבאר המגיד ממזריטש, שאותם כ"ב אלפים הינם כ"ב אותיות התורה, כלומר התורה שורה כאשר יש גילוי של כל הכ"ב אותיות.

מעשה יש להתבונן, גילוי זה של הכ"ב אותיות שהיה במתן תורה, באיזה מהלך של אותיות נתגלה. אמנם, מאחר והאותיות נחקקו בלוחות, ונהפכו מתורה שבעל פה, דברות, לתורה שבכתב, הרי שהיו במהלך של סדר קבוע שאינו משתנה ואינו נתון לצירופים שונים. אך לאחר שנשברו הלוחות ופרחו האותיות באויר וחזרו להיות בבחינת תורה שבעל פה, אז נעשו במהלך של תערובת ודימוע, ויכולים לחזור ולהצטרף באופנים שונים.

כלומר, מה שנראה כחורבן וצער, הירידה מהמדרגה הגבוהה של הלוחות למדרגה הנמוכה של שבירי הלוחות, הינו בעומק בנין ושמחה, ירידה לצורך עליה, עצם שבירת הלוחות יצרה את האפשרות לחזור ולגלות את האותיות בכל הצירופים האפשריים.

כ"ב ימי החורבן - אפשרות לצירוף האותיות בשנית

זהו גם עומק החילוק שבין כ"ב ימי תשרי לכ"ב הימים שמ"ז בתמוז עד תשעה באב. פשטות כמובן הרי שכ"ב הימים הללו של תשרי גבוהים ומעולים יותר מכ"ב הימים של החורבן, וכידוע מדברי הזוהר הקדוש (יתרו ע"ב) שחודשי תמוז ואב הם מחלק החדשים ששייכים לעשיו, ומהארת כ"ב הימים של

עלי כפרה שמיעטתי את הירח', וזהו שעיר של ראש חדש (חולין ס:).

זהו פשוטם של הדברים, אבל בעומק, גם כאן מתגלים שני המהלכים הנ"ל של כ"ב אותיות התורה. הנהגת החמה בסדר הקבוע, במדרגה העליונה והמתוקנת, וכפי שהיתה קודם לכן. לעומת זאת אצל הלבנה שנתמעטה נשתנה ההנהגה, ונעשה במהלך השני של האותיות בצירופים השונים.

אמנם, מה שנראה בפשטות כמציאות של חסרון, 'לכי ומעטי את עצמך', מציאות של קטנות, מתגלה בעומק כמעלה וכח שניתן ללבנה, שהקטנה זו היא עצמה השורש למציאות שאפשר לצרף את האותיות באופנים שונים.

אותה מציאות עצמה של הקטנה וחסרון, מתגלת גם כאן כמעלה ותיקון ביצירת צירופים שונים שאי אפשר לצרפם במהלך הראשון שבו האותיות מסודרות בסדר קבוע, וכפי שמתגלית בפיו של האדם שיכול להעלות את עצמו ממציאות של 'צרה' למציאות של 'צרה' ו'רצה'. אך מאידך יכול גם חס ושלום ליפול מ'צרה' למציאות של 'צרה'.

במהלך של הכ"ב אותיות בסדר הקבוע, יש גבול, זהו הסדר ואין בלתו. אכן במהלך של צירוף האותיות העומדות בתערובת, דוקא שם מתגלה היכולת לצרפם באופנים השונים, שם מתגלה האין סוף.

נמצא שכוח ההתמעטות שיוצר שינוי בסדר האותיות, הוא גופא שורש הדבר שנעשה ריבוי אינסופי.

שבירת הלוחות - אפשרות לצירוף האותיות בשנית

איתא בגמרא (ב"ק פג. יבמות סג:) 'דריש רבי דוסתאי דמן בירי, "ובנוחה יאמר שובה ה' רכבות אלפי ישראל" (במדבר י, לו) ללמדך שאין שכינה שורה על ישראל פחות משני אלפים

את התורה ממדרגת האותיות הקיימות, אבל אפשר לצרפם באופן שונה.

וכח זה של חידוש התורה, ניתן דוקא לפה, לכח המדבר. כלומר, מכח הנהגת האותיות בתערובת ודימוע המסור לפיו של האדם, משם תצא התורה החדשה, חידושי התורה, שאינם נעשים אלא על ידי צירוף האותיות באופנים השונים.

אבל ומיתה - מדרגת צירוף האותיות

איתא בגמרא (ב"ב טז:) 'אמרי במערבא משמיה דרבה בר מרי, מה עדשה זו אין לה פה, אף אבל אין לו פה'. דהיינו, האבל שאסור בשאילת שלום (מו"ק כא:) אין לו פה, ולכך המנהג להברות את האבלים במאכלים עגולים כעדשים וביצים שאין להם פה (ראה רש"י בראשית כה ל).

העומק בדברי חז"ל הללו על פי מה שנתבאר, שהפה מעלתו בצירוף האותיות, בשונה משאר קומת האדם שבה האותיות עומדות בסדר קבוע וישר. אם כן, אם לאבל היה פה, אזי מדרגתו היתה גבוהה מהמדרגה שהיה קודם לכן, שקודם לכן היה בו את שתי הבחינות, גם את המהלך של האותיות העומדות בסדר קבוע, וגם את המהלך הפה שבו האותיות בתערובת וניתן לצרפם בצירופים השונים. אכן מאחר ולאבל אין פה, ממילא אין לו רק את הבחינה הראשונה, אך ניטל ממנו יכולת צירוף האותיות, ובזה הופחת מדרגתו.

בחינה זו נמצאת גם אצל המת, שבמיתתו כוח המצרף של האיברים מסתלק, עד שהוא הופך להיות רקב עצמות, ושב הוא לעפרו, בבחינת לאן אתה הולך למקום עפר רימה ותולעה, אז מתבטל הצירוף של האותיות של המת.

אמנם בעומק, האבל הרי אינו כאותו שמת, ולמרות שהכלי של האבילות שהוא הפה, ניטל ממנו בימי אבלו, מכל מקום האור שקיים בו

חודש תשרי מתמתקים הכ"ב ימים של תמוז ואב.

אבל בעומק יותר, הרי על זמן מתן תורה נאמר (דברים לג, ב) "ה' מסיני בא וזרח משעיר למו", כלומר, לצורך מתן תורה, הקדוש ברוך הוא הופיע ממדרגת השעיר, ממדרגת עשיו. לצורך מתן תורה ותיקון העולם בשלמות, צריכים אנו לאותו מהלך ומדרגה של הכ"ב אותיות בתערובת ודימוע שהוא חלקו של עשו, חורבן, כמו שביארו רבותינו בעניין מלכי אדום שמתו. לצורך בנין בית המקדש לא די במדרגה של כ"ב ימי השמחה של חודש תשרי, אלא צריכים אנו גם לאותה מדרגה של כ"ב ימי האבל של חודשי תמוז ואב, חדשי עשיו.

אלו הם דברי המדרש (שה"ש ד, ו), "כי רבים בני שוממה מבני בעולה אמר ה'" (ישעיה נד, א), 'העמידה בחורבנה יותר ממה שהעמידה בבנינה'. כלומר, מתוך החורבן ואבל, מתגלה האור והתיקון.

וכן כידוע ששורש עולם התהו הם ז' מלכי אדום שמתו, שמהם מציאות החורבן, אכן משם גם נקודת האור לעולם התיקון ובניית העולמות כולם.

נמצא שאותה מציאות של חורבן המתגלית באותם כ"ב ימים של חודשי תמוז ואב, ומתגלית בלבנה, בשברי הלוחות, ובכח המדבר, היא עצמה יוצרת את האפשרות לסדר את האותיות בצירופים גבוהים יותר ממה שהיו בתחילה קודם החורבן, שהיו במדרגה של אותיות בסדר קבוע שעל פניו נראית מדרגה מעולה יותר.

זהו גם ענין חידושי התורה, ככתוב (ישעיה נא, ד) "תורה מאיתי תצא", ואיתא במדרש (ויק"ר יג, ג) 'אמר הקב"ה תורה חדשה מאיתי תצא, חידוש תורה מאיתי תצא'. מהו חידוש תורה, והרי "זאת התורה לא תהא מוחלפת", אלא הם צירוף וסידור אותם הכ"ב אותיות הקיימות, בסדר וצירופים חדשים, אי אפשר לשנות

משתי טעמים, או משום הבלבול כמ"ש שם "בלל ה' את שפתם", עירבב ובלבל את שפתם, או משום שהיא בלולה מן הכל (ראה סנהדרין כד.).

כלומר, במדרגת בבל מתגלה בחינה זו של בלבול ותערובת של האותיות בלא סדר קבוע. מבחינה זו בבל גם היתה הגלות הראשונה, שורש כל הגלויות כולם, שזהו הצד השני של בלבול האותיות. וקדם לה גלות מצרים ושיעבוד ישראל על ידי פרעה, שמפירוק שמו ל'פה-רע' אנו למדים ענין זה גם כן, של תערובת האותיות שלא כסדר ולמטה ממדרגת הסדר.

וכשבא משה רבינו להוציא את בני ישראל ממצרים, הרי שבא להוציאם ממדרגה זו של תערובת האותיות באי סדר, למדרגה העליונה של סדר האותיות שתכליתו במתן תורה "תעבדון את האלוקים על ההר הזה" (שמות ג יב).

במתן תורה, שם ניתנו הלוחות שבהם נחקקו האותיות כסדרן, שם נתגלתה הבחינה העליונה של כ"ב האותיות בסדר קבוע. אמנם כפי שנתבאר גם במהלך של האותיות בתערובת יש בהם צד גבוה יותר ממדרגת הסדר הקבוע, והוא גילוי של צירוף האותיות מהצד העליון שבלול מן הכל, שהוא שורש מדרגה העליונה של האותיות, ודבר זה התגלה בשברי הלוחות וכן"ל.

גילוי צירוף האותיות בפטירתו של משה רבינו

סמוך לפטירתו של משה רבינו, כתב הוא את שמונת הפסוקים האחרונים שבתורה, ואמרו חז"ל (ב"ב טו), "לקוח את ספר התורה הזה" (דברים לא כו) עד כאן הקב"ה אומר ומשה אומר וכותב, מכאן ואילך הקב"ה אומר ומשה כותב בדמיו. הדמיו הוא הדימוע והתערובת, בשעה זה זכה משה רבינו לבחינה גבוהה זו

לא ניטל, והאור הגנוז באבילות הוא לגלות את אותה מדרגת הכ"ב שנעלמה. דבר זה רמוז במילה 'אבל' שהוא בגימטריה 'גל', המורה על הכח לגלגל את כל הצירופים כולם.

גם כידוע, ג' פעמים כ"ב עולה בגימטריה 'גלגל', זהו עומק הדבר שהובא לעיל, שישנם שלשה מהלכים של כ"ב האותיות, כ"ב בימינו, כ"ב בשמאלו, וא' באמצע.

שורש הדבר מתגלה כאמור במיעוט הלבנה, שהיא הגלגל המתגלגל מצד נקודת המוות, 'לכי ומעטי את עצמך', אולם כפי שנתבאר הרי שמכח זה מתגלה הצירוף העליון של מדרגת הכ"ב.

שתי בחינות של השראת השכינה

כפי שנתבאר הרי שהשכינה אינה שורה אלא כאשר יש כ"ב בישראל. ואולם גם בזה יש שני בחינות, יש את הבחינה הבסיסית בו השכינה שורה במקום הקדושה, כדרך שאמרו בגמרא (ברכות ו.) 'אפילו אחד יושב ועוסק בתורה, שכינה עמו'. ומאידך יש את הבחינה האחרת של "השוכן איתם בתוך טומאתם" (ויקרא טז טז), בבחינה זו אפילו בטומאה, במקום שאין את סדר הבריאה, השכינה שורה ואינה מסתלקת.

שתי בחינות אלו של השראת השכינה הינם אותם שתי בחינות של הכ"ב אותיות, בבחינה הראשונה מהלך האותיות הוא בסדר קבוע, שם אין מקום להשתנות, לצירופים אחרים, אלא רק לדרך הקדושה בלבד. במהלך זה אין השכינה שורה אלא במקום הקדושה.

ואולם בבחינה השנייה, מהלך האותיות הוא באופן של גלגול ותערובת, במהלך זה ניתן לצרף את האותיות באופנים רבים השונים זה מזה, ומחמת מהות של מהלך זה שייך שתהיה השראת השכינה גם במקום הטומאה.

גלות בבל וגלות מצרים בבחינת תערובת האותיות

כדוגמה לכך מצינו על בבל שנקראית כן

בכח הדיבור שבפה ובכח הנשיקה שבפה, בהם מתגלה מהלך הכ"ב אותיות בצירופים השונים **ובעומק**, הרי אין הפה יכול לעשות את שתי הדברים באותו הזמן, או שהוא נושק או שהוא מדבר, בשעת הדיבור מוציא הוא את כ"ב האותיות מפיו לחוץ, לעומת זאת בשעת הנשיקה הרי הוא משמר את אותם האותיות הגנוזות בתוך פיו. זהו שפטות מדרגת הנשיקה

בעומק יותר ידוע מדברי חז"ל, שבשעת הנשיקה מלבד נשיקת השפתיים גם עובר הבל הפה של הנושק לננשק ולהיפך. אלו הם ד' הבלים שמתערבבים זה עם זה, הבל הנושק והבל הננשק, המצטרפים יחד לכדי ד' הבלים **עומק** ענין עירוב ההבלים בשעת הנשיקה, שבשונה מהדיבור שבו כח הדיבור הגם שנמצא בתוך הפה, בה' מוצאות הפה, אותיות הגרון, החך, השיניים, הלשון, והשפתיים, מכל מקום הרי כל האותיות עוברים לבסוף דרך השפתיים ויוצאים לחוץ.

אולם בנשיקה אין הדבר כן, כאן הבל הנושק עובר לננשק ולהיפך, ונבלע בתוכו.

זו המדרגה הפנימית שעליה נאמר "נגילה ונשמחה בך", וכפי שהובא לעיל דרשת חז"ל 'בך בתורה', כשהאדם שמח בדברי תורה, יכול הוא לשמוח בתרתי, יש, והשמחה היא בדברי התורה שיצאו מתוך פיו, ויש, והשמחה היא בדברי התורה שקנה ונמצאים בתוך פיו.

דברי התורה שקנה ולא יצאו מהפה, הם שורש המדרגה שעליה נאמר "תורה מאיתי תצא", חידוש תורה מאיתי תצא. זהו נשיקת פיו ולבו שלא יצא מהפה לחוץ 'ליבא לפומא לא גליא' (מדרש תהלים ט). בבחינה זו אין שולט ונשלט יש שני הצדדים משתווים לגמרי.

לעומת זאת דברי התורה שהוציא מפיו, מבחינת האותיות היוצאות מהפה, הם במדרגת הדיבור ולא נשיקת הפה, בבחינה זו יש הגבלה של האותיות, יש את השליטה "והוא ימשול

של צירוף האותיות שלא כסדרן. 'גדולים צדיקים במיתתם יותר מבחייהם' (חולין ז:), בפטירתו של משה רבינו היה בחינה של נתינת תורה במדרגה היותר עליונה, כענין שמצינו באליהו הנביא, שבשעת הסתלקותו קיבל אלישע פי שנים ברוחו (ראה מלכים ב' ב, ט), כך היה גם אצל משה רבינו, הוכפל השפע בעולם ונתעלה העולם כולו למדרגה העליונה.

במתן תורה מסר משה רבינו את התורה לישראל בסדר מדרגת צורת אדם, אולם בשעת מיתתו של משה רבנו, מסר משה רבינו את התורה שנית, אלא שכעת היתה זו במדרגה היותר גבוהה, במדרגת צירוף האותיות, בסדרים חדשים.

כענין זה מצינו בגמרא (תמורה טז.) שבשעה שנפטר משה לגן עדן, אמר לו ליהושע שאל ממני כל ספיקות שיש לך, אמר לו כלום הנחתין שעה אחת והלכתי למקום אחר, לא כך כתבת בי (שמות לג, יא) "ומשרתו יהושע בן נון נער לא ימיש מתוך האהל", מיד תשש כחו של יהושע ונשתכחו ממנו שלש מאות הלכות ונולדו לו שבע מאות ספיקות, עד שבא עתניאל בן קנז והחזירם מתוך פלפולו, עיי"ש. ספקות אלו בחינת מבוכה, כפי.

עומק דברי חז"ל הללו, שסמוך למיתתו של משה מתגלה עוד הארה גבוהה יותר במדרגה של תורה. כידוע מדברי חז"ל (כלה רבתי ג, א), "כי לא יראני האדם וחי" (שמות לג, כ), בחייהם אינם רואים, אבל במיתתם רואים. הצדיקים בשעת מיתתם מתגלה להם זיו השכינה ונמשכים לאורה, ועל ידי כך מסתלקים.

מיתת נשיקה - גילוי האותיות בתוך הפה

יתר על כן מצינו אצל משה רבינו שמת מיתת נשיקה כמבואר בגמרא (ב"ב יז.) שבכל מי שנאמר "על פי ה'", הרי שמת בנשיקה. מיתת נשיקה בבחינת "פה אל פה אדבר בו",

כ"א, ועם הכולל עולה כ"ב. זהו שורש נוסף לכ"ב אותיות שרמוזים בשמו יתברך.

שורש נוסף של כ"ב האותיות מתגלה משם הויה ואדנות יחד. שם אדנות במילואו, כשכל אחד מארבע אותיות השם במילוי של שלש אותיות, עולה מנין האותיות יחד לכדי י"ב. וזאת בצירוף שם הויה במילוי ' אותיות, עולה יחד לכ"ב אותיות.

הנהגת הדיבור, בבחינת דבר אחד לדור, שורשה בכ"ב האותיות שמתגלות בשם אדנות בצירוף ההויה. האדנות היא מידת הדין, הקיימת גם בדיבור בבחינת "דיבר האיש אדוני הארץ אתנו קשות" (בראשית מב ל), אין דיבור אלא לשון קשה. זו מדרגת הדיבור בבחינת אדון, דבר, האותיות היוצאות לחוץ.

אמנם האותיות הגנוזות בפה ואינם יוצאות בכח הדיבור, מתגלות בשם הנקרא הויה, 'לא כשם שאני נקרא אני נכתב', זו המציאות שאיננה נקראת, ואיננה יוצאת בדיבור. והם כ"ב האותיות המתגלות בשם הויה במילוי הו' ב' ו'.

בבית המקדש היה לאותיות אלוי גילוי פורתא, וכך יהיה הגילוי לעתיד לבוא, אמנם בשאר הזמן שם הויה במדרגת אותיות אלו, גנוז ונסתר, כאותם אותיות הגנוזות בתוך הפה.

אמנם לעתיד לבוא, אמרו רבותינו ששם הויה יהפך לשם אהיה, כלומר הו' שהיה בתחילה נהפך ל'. אכן בעומק, אין זה אות ' חדשה שלא היתה, אלא זו האות ' האמצעית במילוי הו' שבשם הויה, שלעתיד לבוא תתגלה מתוך המילוי ותהיה חלק מעיקר אותיות השם. כלומר, גם שם זה מורה על כח האותיות הגנוזות בפנים, שלעתיד לבוא עתידים לצאת להאיר בחוץ.

גם באדם מצינו מדרגות אלו, וכפי שהובא לעיל שיש בו את מהלך כ"ב האותיות בימינו,

בך", בכח הדיבור מונח כוח השליטה של האדם על זולתו, של הבעל על אשתו, בעלים ומושל, האיש שולט והאישה נשלטת.

נמצא אם כן, שמדרגת ה'בך' הפנימית, אינה באותיות היוצאות לחוץ, אלא בכ"ב האותיות שכביכול עדיין לא יצאו ממציות הפה ונמצאים בתוך מציאות הפה.

ושורש הדבר באותם שמונה פסוקים אחרונים שכתבם משה רבינו בדמיע, בכתבתם יצאו מן הפה, ונגמרו האותיות ונעשו מחולקים זה מזה. אכן כאשר האותיות בתוך הפה, הרי היא בתערובת, ואינם מחולקים זה מזה, ושם יש את שני האופנים, יש את בחינת הרע, וכפי שהוזכר לענין פרעה 'פה-רע', וכן בחטא העגל נאמר "כי פרעה אהרון", כלומר, אותם אותיות שהיו בתערובת, ולא ידעו לגלות מהם את הטוב אלא את הרע הגמור.

ומאידך יש את בחינת הטוב באותם האותיות הגנוזות בתוך מציאות הפה, שמהם שורש מדריגת ה"נגילה ונשמחה בך", ושם נמצא שורש התערובת וצירופי האותיות באופנים השונים.

שורש כל האותיות בשמו יתברך

שורש כל האותיות כולם בכללות ממש, הוא שמו יתברך, וכדלהלן.

השם הראשון הוא שם הויה, המורכב מאות ' מהאות ה', מהאות ו', ומאות ה' נוספת.

האות ו' יש לה כידוע שלוש אופנים במילואה. או שהיא מתמלאת באות ו' לחוד, ואזי ב' ויין עולים למספר י"ב. או שהיא מתמלאת באותיות א' ו', העולים יחד עם הו' הראשונה למספר י"ג. או שהיא מתמלאת באותיות י' ו', ויחד עם הו' הראשונה עולים למספר כ"ב.

נמצא מילוי האות ו' באותיות י' ו' הם שורש כ"ב אותיות שרמוזים בשם הויה.

שם נוסף הוא שם אהיה. שם זה בגמטריא

כפשוטו. ונראה, שעומק תשובת רבי מאיר מונח באותה בחינה של כ"ב האותיות, שהרי חיטה בגימטריה כ"ב, וזהו שאמר שעתידיים לעמוד בלבושיהן, כלומר, שעתידיים לעמוד עם אותה בחינה של כ"ב אותיות.

שכפי שנתבאר יש את עצם מציאות הכ"ב אותיות שיכול להצטרף בכל הצירופים, ובחינה זו בלוע וגנוז בתוך הפה. ויש את בחינת הכ"ב בגילוי, היוצא באופן של הלבשה, הויה אדנות.

החיטה היא שורש החטא, שכן חטא בה אדם הראשון (עי' סנהדרין ע:), ולכך נקראת חיטה. אכן אף שמצד הקלקול היא החטא, מצד התיקון היא חיטוי, תיקון החטא.

מצד הקלקול והחטא, שורשה בקטרוג הלבנה שמיעטה. ואם כן הרי הכ"ב המתגלות בחיטה, הם בגדר נסתר וגנוז, וההויה אינו מתגלה כהויה. אמנם הרי הוא מתגלה בלבושו שהוא מדרגת הויה המתלבש באדנות, ולבוש זה היא מדרגת החיטה ששורשה כ"ב.

זהו אם כן עומק דברי רבי מאיר, שהמתים שעתידיים לקום בתחיית המתים, יקומו בלבושיהם. כלומר, שהגילוי לעתיד לבוא, בתחילה עדיין יהיה גם גילוי של הויה בבחינת שם אדנות, הויה המתלבש באדנות.

אמנם הרי הטעם שקמים בלבושיהם אמרו שם הוא כדי שלא יבושו, שאם יקומו באופן שונה ממה שמתו, יאמרו שאין זה אותו האדם שמת, לכך עתידיים לעמוד לעתיד לבוא כפי שמתו. ולכאורה צ"ב, שהרי לעתיד לבוא צריכים אנו לחזור למדרגה של אדם הראשון קודם החטא, אותה המדרגה בה ו"היו שניהם ערומים ולא התבוששו". אכן נראה, שבתחילה באמת יקומו לבושים שלא יבושו, אך לאחר מכן יחזרו לדרגה הגבוהה הנ"ל, ושוב לא יהיה צורך באותם הבגדים.

כיוצא בזה איתא בגמרא (פסחים סח.) "אני

כ"ב האותיות בשמאלו, והא' באמצע. גם כאן הרי ו' י' ו', ולעתיד לבוא יתגלה ה' שבאמצע **נמצא** אם כן, ששורש כ"ב אותיות בשמו יתברך הם יש להם שלש אופנים, כ"ב אותיות בשם הויה, שהם בחינת האותיות הגנוזות בפה. כ"ב אותיות בשם אדנות בצירוף הויה שהם האותיות היוצאות מהפה לחוץ בכח הדיבור. וכ"ב אותיות ממה שההויה עתיד להתגלות בשם יה"ה, שהם גם כן בבחינת האותיות הגנוזות, שהיה להם גילוי פורתא בבית המקדש, ועתידיים להתגלות לעתיד לבוא.

אלו הם שלש הפנים היסודיים שבהם מתגלה הכ"ב במדרגה ההופכת להיות גלגל, והוא כח הגלגול המתגלה בבריאה, וכפי שהובא לעיל שג' פעמים כ"ב עולה גלגל, הוא שורש הגלגל של מציאות כ"ב האותיות.

גילוי האותיות בתחיית המתים

איתא בגמרא בפרק חלק (סנהדרין צ:): 'מניין לתחיית המתים מן התורה', ואיתא שם כמה וכמה לשונות בזה, אחד מהלשונות מבואר בגמרא, ממה שאמר הקב"ה למשה רבינו קודם מיתתו (דברים לא, טז) "הנך שכב עם אבותיך וקם", כלומר, הנך הולך כעת למות ולהיות בגן עדן עם אבותיך, ותקום לעתיד לבוא. ומכאן לתחיית המתים מן התורה.

ועוד איתא בגמרא שם [וכע"ז בכתובות קיא: משמיא דרבי חייא], ששאלה קליאופטרא המלכה את רבי מאיר כיצד יעמדו המתים לעתיד לבוא, האם יעמדו בלבושם או ערומים. השיב לה רבי מאיר, קל וחומר מחיטה, ומה חיטה שנקברה ערומה יוצאה בכמה לבושין צדיקים שנקברים בלבושיהן על אחת כמה וכמה.

ויש להתבונן בתשובה זו של רבי מאיר, מדוע נקט דוקא את החיטה כמשל לענין תחיית המתים. וכן יש להתבונן מה עומק הכוונה בכך שהצדיקים יקומו בלבושיהן, ובודאי אינו

רבינו יקום, הוא יהיה הוא באותה דרגה שמת, וכיון שמת במיתת נשיקה, ובדרגת האותיות הגנוזות בתוך פיו, הרי שכמו כן יעמוד לעתיד לבוא בדרגה זו.

זהו גם עומק הדברים שאומר משה לבני ישראל לאחר שאמר לו הקב"ה הנך שכב עם אבותיך וקם העם הזה וזנה וגו', ואזי אומר משה לבני ישראל "כי ידעתי כי אחרי מותי השחת תשחיתון". מהי אותה השחתה, השחתת סדר האותיות וקומת הבנין שלמדתי אתכם.

אכן כפי שדרשו חז"ל "הנך שכב עם אבותיך וקם" עתיד אתה לקום לעתיד לבוא. ועוד ידוע מדברי הזוהר הקדוש (עקב רעג ע"א) שמשה רבינו מתגלגל בכל דור ודור. כלומר, תקומה זו של משה הנרמזת בתיבת 'וקם', אינה רק לענין תחיית המתים ולעתיד לבוא, אלא בכל דור ודור יש בחינת נשמתו של משה רבינו. ובאותה התקומה שיש לו בכל דור, מגלה הוא גלגולים חדשים של האותיות. וגילוי זה אינו כסדרן של האותיות וכפי מדרגתו בחייו, אלא בצירופים שונים שלא כסדרן, כפי דרגתו במיתתו, שבדרגה זו מת, ובדרגה זו קם לעתיד לבוא, ובדרגה זו קם בבחינה מסויימת בכל דור ודור.

גילוי צירוף אותיות מנצפ"ך

כידוע, מכ"ב אותיות לשון הקודש נעשה כ"ז אותיות, ואלו הם האותיות סופיות, אותיות מנצפ"ך.

שורש אותיות אלו הינו במדרגת האותיות כסדרן, שכעת שניתנה לנו התורה שבכתב, ויש סדר לאותיות, ממילא יש לאותיות עצמם סוף, כלומר, מדרגת גילוי צירופם עד סוף מסוים, והם האותיות הסופיות מנצפ"ך.

אבל במהלך האותיות מבחינת בלוע שנמצא תוך פיו, בתערובת, בבחינת צירוף האותיות בצירופים השונים שלא כסדרן, שם אין אותיות סופיות, שהרי במהלך זה אין סדר, ואם אין

אמית ואחיה, מחצתי ואני ארפא" (דברים לב, ט), בתחילה מה שאני ממית אני מחיה, והדר מה שמחצתי אני ארפא. כלומר, בתחילה אותם שהיו חולים ומתו, לעתיד לבוא בתחילה יקומו כפי שהיו, ואחר כך ארפאם.

נמצאנו למדים, שבין לענין הבגדים ובין לענין עצם הגוף, בתחילה יקומו כפי שהיו בשעת פטירתן, בעלי מומין ועם בגדיהם, ואחר כך שוב לא יהיו צריכים לכך, וירפאו ממומן ויסירו בגדיהם.

עומק הדברים, שתחילת הגילוי לעתיד לבוא, בקום המתים עם בגדיהם ועם מומם, יהיה בבחינת הכ"ב אותיות היוצאים מן הפה, בבחינת החיטה העתידה להתגלות. אך לאחר מכן יחזרו ויתרפאו ויחזרו להיות בלא לבושיהם, ואזי יתגלה הכ"ב של מה שהיה תוך פיו ולא מה שיצא מפיו.

גילוי האותיות ע"י משה רבינו בתחיית המתים

אלו הם שני המדרגות שזכרו לעיל שמצינו במשה רבנו, הדרגה שבחייו, והדרגה שבמיתתו.

משה רבנו בחייו מלמד את התורה סדרה, זהו מדרגתו בחייו במדרגת כ"ב האותיות כסדרן, בסדר קבוע וישר.

אבל למעלה מכך, מלמד הוא בשעת מיתתו, אז מלמד הוא את התורה שעתידה לבוא בצירופים שאינם לפי סדרם. ולכן חזר ולמדם עתניאל בן קנז בפלפולו. כלומר, לא מצד סדר הדבר, אלא מצד הפלפול, עיקר מהות הפלפול הוא בהיותו שלא כסדרו.

וזהו בחינת בחינת מיתת הנשיקה שזכה לה משה רבנו, האותיות הגנוזות בתוך פיו, מיתת נשיקה "על פי ה'", בבחינת "פה אל פה אדבר בו".

מעתה, בתחיית המתים שכל המתים קמים כפי שמתו, בלבושן ובמומן, הרי כשמשנה

נאמר (שמות יז, יד) "כתב זאת זכרון בספר ושים באזני יהושע". כלומר, שורש מלחמת עמלק היא, האותיות היוצאות מהפה ומתקבלות באוזן "ושים באזני יהושע".

לעומת זאת האותיות הנמצאות בתוך הפה, כיון שאינם יוצאות ממנו ממילא גם אינם מתקבלות באוזן השומע. זוהי מדרגת משה רבינו שנאמר בו "פה אל פה אדבר בו". כלומר, הדיבור לא היה במדרגה של האותיות היוצאות מן הפה ומתקבלות באוזן, אלא יוצאות מן הפה ומתקבלות בפה. וביותר כאשר מתגלה מדרגת הנשיקה, שהם האותיות שנמצאות תוך מציאות הפה, שאינם במדרגה של דיבור כלל, אלא ההבל הוא שיוצא מפי האחד לחבירו, ומתערבים ההבלים זה בזה. עומק התערבות ההבלים הוא, שהאותיות שהיו בפה חוזרים ומקבלים עוד תערובת של צירוף של זולתו.

התחלת התורה וסופה באותיות 'לב'

זו המדרגה של האותיות שבגינה אנו עושים שמחה בשמיני עצרת לגומרה של תורה, "נגילה ונשמחה בך". שמחה זו נעשית כמסיימים את חמשה חומשי התורה, ותיכף מתחילים בפרשת בראשית. התורה מסתיימת באות ל' בתיבות "לעיני כל ישראל", ומתחילה באות ב' "בראשית", היוצרות יחד את התיבה 'לב'. מהות לב זה, הם אותם הכ"ב האותיות שהם לב ליבה של התורה ושורשה, כ"ב האותיות יחד עם עשרה המאמרות שבהם נברא העולם יוצרים את המנין 'לב', כדברי רבותינו (ספר יצירה).

אותם עשרה מאמרות מתגלות בסיום התורה לומר, שגם הם יכולים להצטרף בצירופים שונים, כדוגמת האותיות הגנוזות בתוך הפה שאינם כסדרן ואפשר לצרפם בכל הצירופים השונים. זהו עומק הדבר שאמרו חז"ל (ר"ה לא.) ששית אלפי שנין הוי עלמא וחד חרוב, ועתיד הקדוש ברוך הוא לחדש את עולמו. חייוש העולם לעתיד לבוא, העולם

סדר ממילא אין להם סוף, ולכך אין סוף לגילוי התורה.

לעיל התבאר שכל הכ"ב האותיות שורשם בה' מוצאות הפה, ח"ך, גרון, לשון, שיניים ושפתיים. הפה, הוא הגומר, הוא משלים את כל האותיות, וזהו שורש האותיות הסופיות שהינם מחמת הפה הגומר.

לעומת זאת, האותיות שנמצאות בתוך הפה, ולא יצאו החוצה, שרשם גם כן מה' מוצאות הפה, אך שלא כפי המהלך הראשון, כאן אין הפה גומר, והם בבחינת מעיין יצא מבית השם. בצד הבחנה זו, הרי אין מציאות של אותיות סופיות.

איתא בגמרא (מגילה ב:) 'מנצפ"ך, צופים אמרו'. כלומר, נביאי הדורות הם שגילו אותיות אלו. שואלת הגמרא, והרי קיימא לן שאין נביא רשאי לחדש דבר שלא נאמר בסיני. מתרצת הגמרא, שכחום וחזרום ויסדום.

הרי ששורש כל שכחת התורה נובע מאותם אותיות מנצפ"ך. ועומק שכחת התורה, ענינו גבול ומידה. עצם כך שיש דבר הנשכח, מורה על כך שיש גבול לאותו הדבר. ולפי"ז הרי שאותיות מנצפ"ך במהותם הם אלו שגורמים להתהוות הגבול לאותיות התורה, ולכך ממילא הם גם שורש שכחת התורה.

אמנם, כל זה בכ"ב האותיות היוצאות מן הפה, וכנ"ל, שבאותיות אלו מעצם היותם כסדרן, יש להם סוף, והם אותיות מנצפ"ך. אך לעומתם בכ"ב האותיות הנמצאות בתוך הפה, מעצם ההיותם שלא כסדרן אין להם סוף, ולכך אין בהם אותיות סופיות, וממילא אין בהם כלל קיום לשכחת התורה הנובעת מאותיות אלו.

הבחנה נוספת בין האותיות היוצאות מהפה לאותיות הנמצאות בתוך הפה, היא בכך שהאותיות היוצאות מהפה מתקבלות באוזן השומע. והנה כידוע ישנם שש זכירות, אחת מהם היא זכירת עמלק ומחייתו, בזכירה זו

להחריב את עולמו, וזאת על ידי שיחזור כל העולם כולו למים. ועומק הדבר, שלא כמו ביום שלישי של מעשה בראשית, שם נאמר (בראשית א, ט) "יקוו המים למקום אחד ותראה היבשה", אלא גם היבשה תחזור להיות מים כבתחילה, וזאת על ידי שאותו רקיע שביום השני הבדיל בין המים העליונים למים התחתונים, יסיר את הבדלתו, ויחזרו כל המים להיות אחד.

בחינה זו של חיבור המים העליונים לתחתונים היא היא בחינת הנשיקה, כמאמרם (ב"ב עד.) 'תא אחוי לך היכא דנשקי ארעא ורקיעא אהדדי'. כלומר, אותה בחינת הנשיקה שהתגלתה בהשקת המים בתחילה, שהתבטלה ביום השני על ידי ההבדלה של הרקיע, לעתיד לבוא תחזור ותתגלה על ידי ביטול ההבדלה, וחזרת המים העליונים להיות משיקים למים התחתונים.

וממילא לעתיד לבוא לאחר חזרת כל העולם כולו למים וגילוי בחינת הנשיקה בעולם, תתגלה גם התורה במדרגה של נשיקה, ולא במדרגה של דיבור.

אלו הם שני המדרגות שמצינו אצל משה רבנו, מצד אחד המדרגה החיצונית של הדיבור, שכן נקרא 'דבר אחד לדור'. מהצד השני הצד נקרא משה מהלשון 'מן המים משיתיהו'. כלומר, ממקום הנשיקה של המים, משם נתגלה משה, משם חלה אותה מציאות של הנשיקה שמחברת את הדברים באופן הנכון.

נשיקה של חיבור - שורש המלכות

גם בעצם הנשיקה מצינו שתי בחינות שונות לגמרי, דבר והיפוכו. מצד אחד יש את הנשיקה של הפרידה כמ"ש חז"ל, כאותה הנשיקה שנשקה ערפה לרות, ערפה אותיות פרעה. מצד שני יש את הנשיקה של החיבור, כאותה הנשיקה שנשקה רות לערפה, שהרי תיכף אח"כ נאמר (רות א יד) "ורות דבקה בה",

הבא, ייעשה על ידי אותם עשרה מאמרות שיצטרפו בצירוף שונה מהצירוף שבהם ברא את העולם הזה.

ביטול השקת המים בבריאת העולם וחזרתם לעתיד לבוא

עומק מדרגה זו היא מה שהובא לעיל מדרגת "ישקני מנשיקות פיהו". כלומר, הנשיקה מפה אל פה.

בתיבת ה'נשיקה' נמצא גם הלשון 'השקה', כלומר, השקת האיש לרעהו וחיבורם על ידי הנשיקה. כאשר ישנה נשיקה ממילא יש גם השקה, לעומת זאת כשאין נשיקה הרי שאין גם את ההשקה והחיבור.

ענין ההשקה מתגלה במים, המתחברים יחד ומשיקים מזה לזה. ושורש הדבר מתגלה בפסוק (בראשית א, ו) "יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל בין מים למים". כלומר, מתחילה היו המים העליונים והמים התחתונים כולם יחד והשיקו מזה לזה בבחינת הנשיקה, ואזי נתבטלה מדרגת הנשיקה שבמים, ונעשתה ההבדלה בין המים העליונים למים התחתונים.

הבדלה זו וביטול מדרגת הנשיקה, הוא שורש החורבן שהיה ביום השני של מעשה בראשית, כמאמר חז"ל (פסחים נד.) שבאותו היום נברא הגיהנום ולכך לא נאמר בו 'כי טוב'. והוא כענין החורבן שהיה ביום הרביעי שבו נתמעטה הלכנה.

כאן מתגלה שורש הרע שאפשר שיהיה מצירוף כ"ב האותיות, וכפי שהובא לעיל שיש באותיות גם צד מסויים של פרעה, פה-רע, צד חיצוניות האותיות, ומכח זה מתגלה הרקיע המבדיל בין המים העליונים למים התחתונים. כלומר, אין השקה בין הדברים, וכשאין השקה ממילא מכח הפה לא מתגלה הנשיקה אלא כח הדיבור, ובכח הדיבור גם לצרף האותיות באופן המוביל לחורבן.

אבל לעתיד לבוא עתיד הקדוש ברוך הוא

לחוץ, הרי שאותם אותיות ואותו הכתב של המלך אינו בר שינוי. אבל מהות כתיבה זו של אותם שלשה ספרים שנכתבים בראש השנה, אינה כתיבה בעלמא, אלא כתיבה של האותיות שבתוך הפה, בבחינת "כתבם על לוח ליבך", וכמו שידוע מדברי האדמו"ר רבי פנחס מקוריץ ז"ל, שאותם שלשה ספרים קיימים בלבו של אדם. ומאחר שמקום הכתיבה היא על הלב עצמו, פנימה, ואינם בגדר אותיות היוצאות לחוץ, ממילא היא ברת שינוי, שהרי הם האותיות בתערוכת המשתנות על פי הצירופים השונים.

זוהי מהות ביטול גזר הדין הנכתב באותם שלשה ספרים, ביטולם על ידי צירוף האותיות באופנים אחרים. אמנם, ביטול גזר הדין אינו נעשה אלא עד שמיני עצרת, אולם לאחר מכן כשכבר נמסרו הפתקים לשלוחים, ויצאו האותיות לחוץ, נעשו כסדרן ושוב אי אפשר לשנות את צירופם ולבטל הגזירה.

ופשר השמחה הגדולה בשמיני עצרת, ה"נגילה ונשמחה בכך", הוא משום שכעת הוא הזמן האחרון לאותה מדרגה של האותיות בבחינת "כתבם על לוח לבך", ולהורות שעדיין אנו דבקים באותה המדרגה שהתגלתה בראש השנה, באותו היום יום הרת עולם, הוא ראש השנה שבו נברא העולם על ידי אותם אותיות, כמאמר הזוה"ק 'הסתכל באורייתא וברא עלמא'.

כל זמן שאנו דבקים באותה מדרגת הכתיבה שבלב, הכל עודנו בר שינוי, עדיין ניתן לבטל ולקרוע את גזר הדין, ולשנות את צירופי האותיות שנכתבו באותם שלשה ספרים החקוקים בלב.

ביטול הגזירה ע"י כח התפילה שבשתיקה

זהו שורש השינוי וביטול הגזירה, ולצורך כך ניתן לנו כח התפילה, שימים אלו של כ"ב

כלומר, שלא היתה נשיקת ערפה נשיקת חיבור אלא פרידה שאינה גורמת לדיבוק. אלא שרות נשיקה של חיבור, ומתוך אותה הנשיקה עצמה רות דבקה בה, וזוהי נשיקה של חיבור.

ערפה ורות הם דבר והיפוכו. ערפה נפרדת, ונשיקתה היא נשיקה של הפירוד, ערפה אותיות הערף, אחור הנפרד. ורות מתחברת ודובקת, ונשיקתה היא נשיקה של חיבור. נשיקת המים היא נשיקה של חיבור, המים נושקים ומתחברים זה לזה.

משורש אותה הנשיקה של חיבור שהיה ברות, נתגלה המלכות בזרעה, דוד ושלמה וכל מלכי בית דוד. וכידוע מדברי חז"ל (כריתות ה:): משיחת המלך בשמן המשחה היתה נעשית על יד מעיין, לסימן טוב שמלכותו תימשך בו וזרעו אחריו, בדומה למעיין שמימיו נמשכים. כלומר, סימן המשכת המלכות נעשית מהמקום בו מתגלית מדרגת הנשיקה. וכן כידוע שתיבת 'מלך' בגמטריה 'מים', ששורש המלכות הוא מהשקת המים.

שורש מחיקת גזר הדין הנכתב בספרים בראש השנה

והנה, כל מלך הוא בבחינת לב. ובעומק, ליבא לפומא לא גליא'. כלומר, חיבור של צירוף של האותיות שגנוזות במעמקי הלב.

כידוע מדברי הגמרא (ר"ה טז:) שלושה ספרים נפתחים בראש השנה, צדיקים, בינונים ורשעים. והנה, כאשר אדם כותב בכתב רגיל, ניתן למוחקו ולבטלו. אולם את כתב המלך, אין להשיב. מעתה יש להתבונן, שהרי שכל שכן שאת אותם שלושה ספרים הנכתבים בכתב המלך, מלכו של עולם, אין להשיב, וכיצד אם כן יכול האדם בתפילותיו ודמעותיו להשיב כתב זה, ולעקור את גזר דינו, עד שעת החתימה בשמיני עצרת.

אמנם התשובה לזה, שאם אכן הייתה הכתיבה כפשוטו, בבחינת אותיות היוצאות

והדבק במדרגת התורה, הרי הוא דבק באותיות שגנוזות עדיין בתוך פיו של הקדוש ברוך הוא, "כי השם יתן חכמה, מפיו דעת ותבונה", מפיו דייקא. וידועים דברי הנפש החיים שסיפר על רבו הגר"א, שכל בקשתו של הגר"א היה להשיג את דברי התורה מתוך פיו של הקדוש ברוך הוא. ובדקות, לא מכוח פיו מה שיצא לחוץ, אלא מכוח פיו שנמצא בתוכו. בזה, הרי הוא דבק באותיות הנמצאות בתוך הפה, ועל ידי כן יש לו את היכולת והכח לשנות את מציאות הדבר.

תיקון האותיות היוצאות לחוץ ע"י שינוי צירוף מילוי האותיות

עד כאן התבאר אופן תיקון ושינוי המציאות, שאי אפשר להם אלא על ידי האותיות הנמצאות בתוך הפה, שאינן כסדרן, ואפשר לשנותם בצירופים השונים. אך באותם האותיות שיצאו לחוץ, כיון שעומדות כסדרן, שוב אי אפשר לצרפם באופן שונה, וממילא גם המציאות המתילדת מהם אינה ברת שינוי ואולם נראה שיש גם בחינה מסויימת של שינוי ותיקון, גם באותם אותיות הכתובות כסדרן.

שהנה כידוע, אחד מהאופנים לשנות את האותיות הוא במילואם, מילוי כל אות ואות, באותיות השונות.

והנה מילוי זה אינו ניכר בחוץ, ואינם נכתבות יחד עם האותיות. וכך הדבר גם באותיות הנכתבות בספר התורה, הגם שהתורה נכתבה כסדרה מבראשית עד לעיני כל ישראל, ובבחינה זו אי אפשר כלל לשנות את צירופי האותיות וליצור תיבות חדשות, אכן מילוי האותיות שאינו כתוב, שם אפשר לשנות את אותיות המילוי.

זוהי נקודת השינוי ששייכת גם באותם כ"ב אותיות שיצאו חוץ לפה, הגם שאת סדרן אי אפשר לשנות, אך את מילואם אפשר לשנות.

ימי תשרי, הם עת רצון, ובעת רצון כח התפילה לשנות את רוע הגזירה, ככתוב "ואני תפילתי לך השם עת רצון".

והימים המעולים מבחינת ה'עת רצון' באותם כ"ב ימי תשרי, הם עשרת הימים שבין ראש השנה ליום הכיפורים, עשרת ימי תשובה, זמן זה הוא העת רצון המעולה ביותר, שבו היחיד בתפילתו ובוודאי עשרה שמתאספים יחד, מסוגלים לעקור ולקרוע את רוע הגזירה. עומק המעלה בעשרה, היא שבתפילתם מחזירים את הגזר דין, את הכתב, לעשרה מאמרות, ושם עוקרים את גזר הדין ומשנים אותו לטובה.

אבל יתר על כן, הרי לכאורה כל צורת התפילה היא בכח הדיבור, ואם כן הרי זה בכלל כ"ב האותיות שיצאו חוץ לפה, וכיצד סגולתם לשנות את צירוף האותיות של גזר הדין שבספרים, והרי לאחר שיצאו נעשו האותיות בסדר קבוע, ושוב אי אפשר לצרפם באופן אחר. אכן התשובה לכך, שעיקר כח התפילה אינו בדיבור ובאותיות היוצאות לחוץ, אלא דוקא בזו שבשתיקה, בבחינת האותיות שתוך הפה, וכפי שאמר בגמרא (גיטין ז.) 'דום להשם והתחולל לו, והוא יפילם חללים לפניך'. 'דום' מלשון "וידום אהרן" (ויקרא י, ג), שתיקה. דוקא התפילה שבשתיקה היא זו שמועילה לשנות את רוע הגזירה.

נמצא לפי זה, שעומק התיקון הוא שלא לדבוק באותיות היוצאות חוץ לפה, אלא באותיות הנמצאות בפנים בתוך הפה, שם הוא שורש כל מציאות השינוי. היכולת לשנות את הגזירה היא רק באופן של צירוף האותיות באופן אחר ממה שהיו, ובבחינת "ותגזר אומר ויקם לך" (איוב כב כח), ותגזר מלשון גזירה וחיתוך. כלומר, חיתוך האותיות מכפי שהיו, וחיבורם וצירופם באופן אחר, ועל ידי כך "ויקם לך", בשינוי צירוף האותיות, המציאות החדשה קמה ועומדת.

ומטעם כן הזהירו המקובלים שלא להזכיר את אותיות המילוי בפה, אלא רק בפנימיות מחשבת הלב, שבכך האדם בתפילתו מחזיר את כל האותיות כולם בחזרה למדרגת הלב.

על דרך זה יש לבאר את דברי הגמרא בשבת (קד.), אמרי ליה רבנן לרבי יהושע בן לוי, אתו דרדקי האידינא לבי מדרשא ואמרו מילי דאפילו בימי יהושע בן נון לא איתמר כוותייהו, אל"ף בי"ת אלף בינה, גימ"ל דל"ת גמול דלים, וכו'. וצריך תלמוד, מדוע קראום בשם 'דרדקי', ומה קטנות יש כאן, ואדרבא, הרי לכאורה גילו את סוד האותיות, והוא דבר גדול מאוד.

אכן נראה, שודאי עצם דרשת האותיות נכונה היא וגדולה מאוד, אך במה שהוציאו את אותיות המילוי מפיהם, בזה נגלה קטנות, שאותיות המילוי מקומם בתוך הפה חקוקים על לוח ליבך, שזוהי סגולתם במה שאינם כסדרם ואפשר לצרפם בצירופים השונים, ובמה שהוציאו אותיות המילוי מפיהם והעמידום בסדר מסויים, וזה הקטנות שבדרדקי.

ודקדק לקרות להם בלשון קטנות, שכן המציאות שככל שהאדם גדל כך מילוי האותיות נשאר במדרגת תוך הפה, ואילו הקטנים דרך לימודם את האותיות הוא על ידי שמוציאים את אותיות המילוי לחוץ כדי ללמדם הברת האותיות.

סוד יום הפורים - גילוי צירוף האותיות

איתא בשיר השירים (א, ב) "שקני מנשיקות פיהו כי טובים דודיך מיין", עומק הפסוק, כיון שטובים דודיך מיין, שהיין הוא בבחינת האותיות היוצאות לחוץ 'נכנס יין יצא סוד', ודודיך טובים מזה שהם בבחינת האותיות שתוך הפה, לכך 'שקני מנשיקות פיהו' פיהו דייקא, נשיקה מפה לפה, בבחינת האותיות שתוך הפה.

מטעם זה שורש הכ"ב המתגלה בשמות הקודש, כפי שהובא קודם לכן שלשה משמות הקודש שהינם שורש הכ"ב, אינם באותיות השם עצמם, אלא במילואם. בשם הויה אין הכ"ב מתגלים באותיות המרכיבות את התיבה, אלא דוקא במילוי התיבות, במילוי הו' ב' ו'. וכן בשם אדנות בצירוף הויה מתגלה הכ"ב במילוי האדנות שהינו י"ב ובמילוי ההויה שהינו י'. וכן בשם אהי"ה מתגלה הכ"ב בכולל שבו, שגם הוא נעלם ואינו נגלה חוץ. כלומר, השינוי אינו בגוף האותיות כמו בכ"ב אותיות שתוך הפה, אלא במילואם, וזה משום שאת אותיות המילוי ניתן לצרף בכל האופנים.

נמצא, שגם דבר שחזר להיות מציאות של כתב, מציאות של כ"ב אותיות כסדרן, עדיין בר שינוי הוא, וזאת בשינוי צירופי אותיות המילוי.

כוונת הסוד בתפילה - באותיות המילוי ובשתיקה דייקא

מטעם זה, כל עיקר כוונת התפילה הם באותיות המילוי, לא בתיבות או באותיות עצמם, אלא במילואן. עצם האותיות של תיבות התפילה הינם כסדרן וכפי שתיקנום אנשי כנסת הגדולה, ובבחינה זו הרי הם כאותיות שיצאו לחוץ. אמנם על ידי כוונות סוד האותיות, אנו משנים את צירופי האותיות, ובכך מתקנים את התיקונים העולים מתיבות התפילה.

וזהו עומק מה שהובא לעיל שעיקר עבודת התפילה היא התפילה שבשתיקה, בבחינת 'דום להשם והתחולל לו', כלומר, התפילה שבדיבור ובהוצאת האותיות והתיבות לחוץ אין בה את סגולה האותיות שבפנים, מפני שבדיבור האותיות יוצאות כסדרן ואי אפשר לשנות את צירופן, ורק בתפילה שבשתיקה והיינו כוונת התיבות והאותיות, שם אפשר לשנות את צירופי מילוי האותיות, ולתקן את תיקוני התפילה.

על ידי כן, הן האותיות שנשארות גנוזות בתוך הפה, והן האותיות שיוצאות לחוץ, כולם יכולים לחזור ולהצטרף באופן השלם.

וזוהו גם סוד חודש אדר שהוא חודש העיבור, וכידוע שכל מילוי הוא במדרגת עיבור, והיינו סוד יום הפורים שחוזר ומצרף את מילוי האותיות באופן שונה.

האור הזה, זה ה"נגילה ונשמחה בכך", 'בך' בקודשא בריך הוא, 'בך' באורייתא. עיקר הגילוי של ה'בך' - באורייתא, מתגלה באדר, כמאמרם ז"ל (שבת פח.) 'הדור קיבלוה בימי אחשוורוש'. שאז יש את המדרגה שחוזרין ומצרפין את אותה התורה מכוח האהבה, היראה מבדילה, והאהבה חוזרת ומצרפת באופן השונה. זוהי שלימות ההארה של ה'בך'.

ב-כ כך - כלכלכפדיה מחשבה
מספר שיעור בקול הלשון 33298690

וזוהו סוד יום הפורים שהוא בבחינת "ונהפוך הוא". שהרי דוקא בפורים מתגלה נכנס יין יצא סוד, והם לכאורה האותיות שלא נשארים בפה בתוכו, אלא יוצאים לחוץ, הפך "נאמן רוח מכסה סוד". אלא עומק הדבר, שמכח מדרגת יום הפורים וסגולתו, אין האותיות יוצאות כסדרן, אלא יוצאות לחוץ במילויים שונים, וה'צרה' נהפכת ל'צהר', והוא ה"ונהפוך הוא" שמתגלה בפורים.

אלמלא מדרגת ה"ונהפוך הוא", שבו נהפכות מילויי האותיות, היו יוצאות האותיות כסדרן, ולא היו ברי שינוי, והואיל וכבר נחתם הדין ונכתבו אותיות הגזרה בתוך הפתקים, ואף נשלחו אותם הפתקים, שוב לא היה אפשר לבטל את מציאות הגזירה.

אך מרדכי ידע את כל אשר נעשה, ידע את הגזירה וידע גם את הדרך לבטלה, והיינו שאף שיצאו האותיות לחוץ, עדיין יש בידינו את הכח לשנותם, וזאת על ידי שינוי מילוי האותיות ולצרפם על ידי כך בצירופים השונים*.

ולכך אין כל אדם ראוי לשתות יין, אלא רק מי שלאחר שיאמר את דבריו, ויוציא את האותיות לחוץ, יוכל לחזור ולצרף את מילויי האותיות.

* כמו שאומרים רבותינו, שדנו האם הגזירה נגזרה בטיט או בדם, דורשים חז"ל לאבדם לא בדם. הדם, בבחינת כ"ב, כ"ב, גימטרייה דם, בבחינת דם וא' באמצעותו, זה עומק התיקון של פורים.

סוגיות במחשבה בך

אותיות בפיתוי, בלי דעת. ולהיפך האיש מושל בה בכח דיבור של דעת, ובפרט בישראל שהאיש מצווה במצות ת"ת, ומכח דיבורו בתורה, בכ"ב אותיותיה, מושל בה. ומכח דיבור בכ"ב אותיות, ממשיך שפע וברכה. עיין ליקוטי מוהר"ן (תניינא, תורה ז).

ופעם שניה שכתוב בתורה מילת בך, הוא באברהם, דכתיב (בראשית, יב, ג) ואברכה מברכיך ומקללך אאר (כח דיבור), ונברכו בך כל משפחות האדמה. וכח הברכה, שורש ב-כ-ר, הוא מכח כ"ב אותיות, וזהו נברכו בך דייקא. ובפרט נאמר כן ביעקב (שם, כח, יב) ונברכו בך כל משפחת האדמה ובזרעך. שיעקב עמוד התורה שבה כ"ב אותיות. ובתורה שבע"פ יש כ"ב אותיות, ובתורה שבכתב יש כ"ב אותיות ונעשים כ"ז, בתוספת של ה' אותיות סופיות, מנצפ"ך. וכן אמר יעקב עצמו (שם, מח, כ) ויברכם (יעקב) ביום ההוא לאמור בך יברך ישראל.

ובפרט נגלה במשה, שהוא שורש התורה, שנקראת על שמו, זכרו תורת משה עבדי (מלאכי, ג, כב), וכתיב ביה (שמות, יט, ט) וגם בך יאמינו לעולם.

ושורש ה"בך", הוא בקב"ה, כמ"ש (שם, לב, יג) אשר נשבעת להם בך. וכמ"ש (שה"ש, א, ד) נגילה ונשמחה בך, בך, בקב"ה.

כתיב (בראשית, ג, טז) והוא ימשול בך. וזהו פעם ראשונה בתורה שכתוב בך. אולם צירוף ב-כ, יש קודם לכן, כדכתיב (שם, א, כו) ובכל הארץ.

ואמרו חז"ל (מדרש אגדה, שם) והוא ימשול בך - שהוא כובשה שלא תדבר עם בני אדם. וזהו שליטה על כח הדיבור שלה, ששורשו כ"ב אותיות. וזהו ימשול בך, בדיבורך, בכ"ב אותיות שלך.

עוד אמרו (עירובין, ק, ע"ב; שכל טוב, ויצא, ל, כא) והוא ימשול בך, מלמד שהאיש תובע בפה והאשה בלב. וזהו כח הדיבור שלו ששולט בכח כ"ב אותיות, שבדיבורו מושל ותובע בפה.

וברד"ק (שם) כתב פנים נוספות לשליטתו בכח הדיבור בה, וז"ל, והוא ימשול בך - לצוות עליך מה שירצה כאדון על עבד, עכ"ל.

וכתב המהר"ל (דרך חיים, אבות, פ"ד, מ"ג, ד"ה ויש לשאול) וז"ל, האשה גופנית יותר מן האיש, כי האיש דומה לנפש הוא מושל, כדכתיב והוא ימשול בך, והאשה דומה לגוף. והיינו דכתיב (בראשית, ב, ז) ויהי האדם לנפש חיה, ובתרגום לרוח ממללא, והוא כח הנפש, כח הדיבור, ששולט ומושל על הגוף, שולט ומושל על האשה.

ותחילה האשה שלטה על האיש בכח דיבורה, כמ"ש בערבי נחל (בראשית, דרוש י"ט, ד"ה ויתכן) וז"ל, והוא ימשול בך, נגד מה שמשלה היא עליו בפיתוי דברים (מכח ששמע בקול הנחש דייקא) עד שהחטיאתו, עכ"ל.

והבן, שתחילה משלה בכח דיבור של כ"ב

מדור
רל"א
שערים

צירוף
ב-כ

ב-ב

ומביא כבשה לטהרתו, כי נצרך לכבוש את הזוהמא שדבקה באותיות, וכסתה את הארתם. ואזי עולה ממדרגת עפר של כיסוי, למדרגת כוכבים (כי ישראל נמשלו לעפר, ונמשלו לכוכבים). כוכב, כב-כו (שם הוי"ה - כו). והכוכב מאיר לו את הארת כ"ב האותיות. ואזי עולה ממדרגת עפר שם מקום השכיבה, שכב, כב-ש. למקום הכוכבים, קשור ודבוק בעליונים בחינת ראשו (מח ולב כנ"ל) דבוק בשמים, וראשו מגיע השמימה. ועולה ממדרגת אחרית למדרגת ראשית, בכור, כב-ור.

ועיקר גילוי זה מתגלה בחג הביכורים, בכור דפירות כנ"ל, שהוא זמן מתן תורה. שאלמלי חטאו נתנו להם לוחות ראשונים, מכתב אלקים המה. כתב, כב-ת. ואזי נעלה לו מדרגת הכבוד, כבוד חכמים ינחלו, אין כבוד אלא תורה. כלומר נגלה לו עצם האותיות וזהו כבוד, כב-דו. ובעומק זהו ד"ו-כ"ב. והיינו שנגלה אותיות של תורה, ומאידך נגלה האותיות הגנוזות באדם (כמ"ש בספר יצירה פרקים ג, ד, ה), ומתאחדים האותיות יחדיו. והבן שתחלה נפל למדרגת כבד, דם כנ"ל כ"ב ב' פעמים עולה דם. דהיינו שנפלו אותיות עליונות לאותיות תחתונות. אולם כאשר מתעלה כנ"ל, מעלה אותיות תחתונות לאותיות עליונות. ושלמות הארה זו מתגלה בארון ששם גילוי תורה, לוחות, כתב, כנ"ל. ועל גבי הארון נמצאים הכרובים. כרוב, כב-רו. ושני כרובים היינו ד"ו - כ"ב, כנ"ל. ואזי מתהפך הכאב, כנ"ל, לכ - אב, מלשון אב הרחמן, אין אב אלא בחכמה, שמלמדו האותיות.

שרשי התיבות המרכיבות מאמר זה: כזב, כבוד, כבד, שכב, ברכה, בכור, בכי, כבל, כלב, כתב, כאב, ברך, כבס, כבש, כוכב, ביכורים, יוכבד, כברה, כלוב, כרוב, כך.

שורש כל הנבראים בתוה"ק שצורתה טעמים, נקודות, תגין ואותיות. והם כ"ב אותיות. אותיות מחכימות, אותיות מאירות. וכאשר ח"ו נחשך הארת האותיות זהו בחינת כבה, כב-ה, כלומר כבה הארת כ"ב אותיות. כי כאשר ח"ו האדם חוטא, האותיות הגנוזים בשם החטא נכבים אצלו. וע"ז חל שורש הכאב, כאב, כב-א. כי עיקר הכאב ושורשו, הוא ע"י כיבוי האותיות, ע"י חטא כנ"ל. והיפך אותיות מאירות לעינים, נעשה בכי, בכ - י, והיינו שנעשה בחינה כבה - בכה.

ואופן הנפילה כאשר דבק בדבר אסור, מלשון אסור ברהטים, היפך אותיות מלשון אתא המשכה, והוא בחינת ברכה, המשכה. ברך, כב-ר. נעשה אסור וקשור. והוא בחינת כלוב, כב - לו, מקום של קשירה ואסירה. והוא בעומק בחינת כלב, שאוצר בתוכו מזונותיו ג' ימים, והוא בחינת כלוב. וזה אסור וקשור בכבלים. כבל, כב-ל. וכאשר האדם חוטא הוא בבחינת ברכים כושלות. ברך כב-ר. שהפיל את הכ"ב אותיות לרע, ר' בחינת רע-רשע, כמ"ש בשבת קד ע"א. וכאשר דבק לרע, היפך שתחלה היה במדרגת ברכה כנ"ל, הברכה המשכה, עתה דבק בבחינת כזב, מעין המכזב מימיו. כזב, כב-ז. ואזי נופל ממדרגת מח ולב למדרגת כבד, שכולו דם, כבד, כב-ד. כי המח והלב מקום המחשבה ששם חושבים באותיות, וכאשר חוטא מכח נפשו הבהמית שעיקר מקום גילוייה בכבד, נדבק ברוח שטות, שהרי אמרו אין אדם חוטא אא"כ נכנסה בו רוח שטות. ואזי נופל מאותיות המחשבה לכבד, כנ"ל. וזהו כח כבדות שמורידו. כבד אף מלשון כבוד, שנפל הכבוד ע"י כבדות לתתא.

ואזי כאשר נתעוררה נפשו לזכך ולעלות נפשו, נצרך טהרה, בבחינת כיבוש הרע, כבש, כב-ש.



מדור קבלה

בלבביפדיה קבלה
בד
מילון ערכים בקבלה
בד

בלבביפדיה קבלה

בך

אור א"ס

השיגו כל התורה עם כל הצירופים, עכ"ל. ועיין חסד לאברהם (מעין ב, נהר ב). ופרדס רימונים (ש"ב, פ"ז).

ג"פ כ"ב גימט' גלגל. עיין מגלה עמוקות (ואתחנן, אופן ס"ט). ועיין ערך קטן נשמה, סוד ג"פ כ"ב.

יושר

ג' קוים. וכ"ב אותיות נחלקים לג', אמ"ש - בג"ד כפר"ת - וי"ב פשוטות, כמ"ש בספ"י.

כתב בערכי הכינוים (אות מ) וז"ל, כ"ב אלפ"א בית"א ביושר, ויש כ"ב בסוד תשר"ק (אור חזור), עכ"ל.

שערות

עשו איש שעיר. וכתב באמרי נעם (פנחס, אות כה) וז"ל, ידוע אשר תמוז אב נטל עשו לחלקו, ואלול תשרי נטל יעקב לחלקו (עיין נהר שלום, ח"ב, עה, ע"ב). ולזאת צריך להמשיך באלו הכ"ב ימים של בין המצרים לקשור אותם באלו כ"ב ימים מן ר"ה עד שמ"ע, ועי"ז ממשיכין וממתיקין גם אלו הימים, עכ"ל. ויעקב נשתחוה לעשו כ"ב פעמים. ועיין ספר הליקוטים (תולדות, פרק כח).

אזן

האזן שומעת כ"ב אותיות.

חוטם

בחוטם נגלה אות וי"ו שעולה כ"ב.

פה

בפה נגלה כ"ב אותיות. וז"ל הגר"א (תיקון יא מתיקונים אחרונים) הדיבור בחיתוך אותיות ושם כ"ב אתון, עכ"ל. וכתב בעץ חיים (ש"ו, פ"א, מ"ת) וז"ל, פה - גימט' שם ס"ג ועוד כ"ב אותיות, עכ"ל. ועי"ז עוד (שער כה, דרוש ב, מ"ק). וכתב בספר הליקוטים (ויצא) וז"ל, וישכב (ויש-כ"ב)

כתב בספר דרישות בעניני מלאכים (הדרישה הראשונה) וז"ל, ועתה בזה בלי ספק לא יעלה על כל לב משכיל לתת מספר לגדודי המלאכים, כי אין מספר בהם אלא לפני מי שבראם. אמנם כתוב שני אומר, רכב אלקים רבותים אלפי שנאן, ובו שני פירושים לחז"ל, או תרי אלפי שאינן, והם ח"י אלפים לבד, או רבותים עם אלפים שאננין אחרים שהם כ"ב אלף, עכ"ל. ועיין ערך קטן גבורה.

צמצום

מצרים, מיצר, צמצום, בחינת בית עבדים, שבי. וכתוב (שופטים, ז, ג) וישב מן העם כ"ב אלף. וכתב באגרא דפרקא (אות יט) וז"ל, וכבר ידעת שבתמוז מתחילין כ"ב ימים בין "המצרים", אשר בהם בחינת הסתר פנים, עכ"ל. ועי"ז שמלאך של תמוז נקרא עקבת (דמשיחא), והנה כ"ב פעמים הוי"ה בגימט' עקבת, מגין המלאך הנ"ל.

קו

הקו בתורת מהרח"ו מקביל לעולם המלכוש שהירו וא"ק סתימאה בתורת מהר"י סרוג. ועולם המלכוש סוד אריגת כ"ב אותיות, כנודע.

עיגולים

כתב הראב"ד (ספ"י, פ"ב, מ"ה) וז"ל, שאם תעשה עד"מ, כ"ב עיגולים זה תוך זה, יהיה בכל אחד מהם כ"ב אותיות, אז תראה בעיניך איך כל הדיבורים והלשונות יצטרפו מתוך גלגולם ברל"א שערים, עכ"ל. וכתב במאור ושמש (יתרו) וז"ל, א"ר אבדימי דמן חיפה, כ"ב אלף ירדו עם הקב"ה לסיני - הפירוש הוא כמו ששמעתי מהרב המגיד הקדוש דק"ק זלאטשוב צוק"ל כנ"ל, היינו עם כל צירופי כ"ב אלפ"א בית"א ברל"א שערים ירד הקב"ה על הר סיני, ובמעמד הר סיני

הנמצאים למעלה, והאורות ההם העליונים מזהירים על האותיות, ומכאן נמשכה קדושת התורה, קדושת ס"ת, עכ"ל.

כתב בבני יששכר (מאמר תמוז - אב, מאמר י"ב) וז"ל, בסוד הימים הן כ"ב, היינו י"ג תמוז, וט' אב, הנה כתבנו לך אשר ישנם בתורה סוד י"ג תיקוני אריך וכו', עכ"ל, עיי"ש שהם מתקנים י"ג מי תמוז.

אבא

מרדכי, יסוד אבא, כנודע. ואמרו (אסת"ר, ט, ה) שבאותה צרה היו עם מרדכי כ"ב אלף תינוקות כנגד כ"ב אותיות שבתורה, לעסוק בתורה מכוסים בשק ובתענית. עיין חמדת ימים (פורים, פ"ג).

אמא

אם היולדת שיש בה עיבור. וכן עיבור שנה. ועיין סנהדרין (יג, ע"א). וברש"י שם, וז"ל, ר' יוסי אומר, מקצת חולו של מועד בעינן תקופה חדשה, הלכך כשתקופת תשרי נופלת ביום כ"ב שהיא יו"ט האחרון, מעברין את השנה ודוחין את המועדות כדי להקדים תקופה לחג. ועיין מאמרי הרמב"ן, מאמר העיבור, הפרק השלישי.

ז"א

שם בן כ"ב בז"א. עיין פע"ח (שער תקיעת שופר). עיין דרושי חזרת העמידה (דרוש ה, ועוד).

כתב הגר"א (אדרת אליהו, במדבר, פ"ו, פסוק כב, ומקור דבריו באריז"ל) וז"ל, כ"ב תיקוני דיקנא, שהם י"ג דאריך, וט' לז"א, עכ"ל. ונחלקו לכ"ב ימים, י"ג בתמוז, וט' באב. עיין ערך קטן א"א, וערך קטן תפארת.

וכתב בשעת רצון (ח"א, טו, ע"ב) וז"ל, ז"א נעשה ע"י כ"ב אותיות אלפא ביתא, עכ"ל, עיי"ש, ז' בקו ימין וכן בשמאל וכן באמצע, ואחד הכולל. ומקורו בשער הכוונות (דרוש תפלת השחר, וכן במילת ברוך). ועיין עמק המלך (שער טז, פרק נד). ובספר לימודי אצילות (סוד הצמצום, ח"ב) כתב

במקום ההוא, כלומר שיש זיווג במקום ההוא בסוד הדיבור, וכל זיווג הוא להשפיע כ"ב אתוון, עכ"ל, עיי"ש.

עינים - שבירה

כתב רש"י (ישעיה, ה, ח) וז"ל, עשרים ושתים אשרי נאמר בספר תהלים על מקיימי התורה, ועשרים ושנים 'הוי' אמר ישעיה על הרשעים, הוי צעקת אנחה על פורענות (ששורשה בשבירה) העתידה לבא, עכ"ל. ועיין ילק"ש (ויקרא, כב, תרס"ה). וכתוב (שמואל, ב, ח, א) ויך דוד בארם עשרים ושנים אלף איש.

וירבעם, רעי-בם, מלך כ"ב שנה (מלכים, א, יד, ג). וכן אחאב (שם, טז, א). וכתוב (שם, ב, ח, ב) בן עשרים ושתים שנה אחזיהו במלכו וגו', וילך בדרך בית אחאב ויעש הרע בעיני ה' כבית אחאב, כי חתן בית אחאב הוא. וכן שנות רשעות מנשה כ"ב, כמ"ש בחלק.

ובזמן, ימי חורבן מ"ז בתמוז עד ט"ב. וכתב ביריעות דבש (ח"ב, דרוש יד) וז"ל, ובאמת ימים אלו, כ"ב ימים מ"ז בתמוז עד ט' אב, כולם ימי דין ומזכרת עון, עכ"ל. ומצד התיקון, בנין, אלו כ"ב ימים מראש השנה עד שמיני עצרת. ועיין שם משמואל שכאשר יתוקן לעת"ל יהיו בין י"ז תמוז לט"ב, מועד ארון. עיין שם (פנחס, תרע"ו). ועיין צדקת הצדיק (אות קעא). ואמרי נעם (פנחס, אות כה). וכתב שם באמרי נעם (ת"ב, מוצאי ת"ב, אות א) וז"ל, והמספר של בשר יי"ן, הוא תקע"ב, כמספר כ"ב פעמים הוי"ה, נגד כ"ב ימים של בין המצרים, עכ"ל. ועיין עץ חיים (שער ח, פ"א, מ"ת)

עתיק

כח עתיק להעתיק מקום כל אות ומכח כך ניתן לצרף כל אות עם כל אות, בסוד רל"א שערים פנים ואחור, שעולים כ"ב זוגות. ועיין ערך קטן עיגולים.

אריך

אורך, אור-כ. אור - כתר. וכתב בהקדמת דרך עץ החיים לרמח"ל, וז"ל, כי כל האותיות שאנו רואים בתורה, כולן מורות על כ"ב אורות

כמ"ש חז"ל בשמ"ר, כט, ד), וכנגד כ"ב חלקים שבעולם, ואלו הן, רוח ומים, אש, שבעה כוכבי לכת, י"ב מזלות. וכנגד כ"ב חלקים שבגוף האדם, הראש, הלב, הכליות, ז' נקבים שבראש, י"ב אברים, עכ"ל.

וכתב בספר הפליאה (ד"ה שאל משה למט"ט) וז"ל, מחשבה, במ"ק כ"ב. וכן תבונה במ"ק כ"ב, עכ"ל, עיי"ש. וכן דעת בא"ת ב"ש קנ"א, דעת עם קנ"א הוא כ"ב ואחד יתר, עיי"ש.

ועיין עמק המלך (ש"ו, פרק כו) שנשדקה החכמה בסוד חטה. וחטה עולה כ"ב (ועיין שער הכוונות, שבועות, דרוש א), שהם כ"ב אותיות של תורה, עכ"ל. ועיין שער הכוונות (ק"ש, דרוש ח').

בינה

יין ישמח לבב אנוש. שמחה בבינה. וכתב (שה"ש, א, ד) נגילה ונשמחה ב"ך. והם כ"ב אותיות התורה, מנין ב"ך כמ"ש חז"ל. וכתב בצרור המור (דברים, כו, ד) וז"ל, וזהו בכל "הטוב", שעולה כ"ב, עכ"ל. ואמרו חז"ל (במד"ר, ב, ג) הביאני אל בית היין - כיון שנגלה הקב"ה על הר סיני, ירדו עמו כ"ב אלף רבבות מלאכים, שנאמר (תהלים, סח, יח) רכב אלקים רבותים. וכן נגלה ביום כ"ב תשרי, "שמחת" "תורה", ודו"ק. ועיין שפתי כהן (במדבר, כט, יד) וז"ל, ודע שיום השמיני הוא כ"ב בחודש, שנתחברו ב' עם כ', אותיות בכ"ר, ונשתאבה האם עם הבת. זהו שארז"ל (סוכה, נא, ע"א) שכל מי שלא ראה שמחת בית השואבה לא ראה שמחה מימיו, זהו נגילה ונשמחה ב"ך, עכ"ל, עיי"ש. ועיין שער הכוונות (דרושי ר"ה, ד"ו, ביאור ענין הכריעות).

ועיין עץ חיים (שער טו, פ"ה). ובינה נותנת כ"ב אותיות לנוק' ע"י ז"א. עיי"ש (שער לח, פ"ד, מ"ת) יובל. ועיין זוה"ק (ח"ב, קעה, ע"ב) תאנא, בטש חכמה בשבילי וכו', בטש ההוא רוחא באינן שבילין, ואתפתחו נ' תרעין דבינה, ואתגליפו כ"ב בחמשין תרעין דיובלא וכו', עכ"ל. שם אה"ה עם הכולל עולה כ"ב.

וז"ל, ז"א הוא סוד תורה שבכתב, שהם כ"ב אתון, עכ"ל.

שם מ"ה. וכתב בשער הכוונות (דרושי חזרת העמידה, ד"ה ענין כוונת אמן) וז"ל, כשתחלק שם מ"ה לחצאין יהיו כ"ב מכאן וכ"ב מכאן, ואחד הכולל, עכ"ל, עיי"ש.

נוק'

בית בכלל, וביהמ"ק בפרט. וכתב בחנוכת ביהמ"ק (מלכים, א, ח, סג) ויזבח שלמה את זבח השלמים אשר זבח לה', בקר עשרים ושנים אלף. ועיין זבחים (נט, ע"ב). ועץ חיים (שער לה, פרק ג).

שכינה. ואמרו (ב"ק, פג, ע"א) שאין השכינה שורה בפחות מב' רבבות וב' אלפים. וכתב הגר"א (הקדמת התיקונים) וז"ל, והטעם דשכינה כלילא מכ"ב אתון, עכ"ל. וכתב בספר הפליאה (ד"ה ראה והבן עתה בני עומק) וז"ל, ועתה תבין כ"ב אלפים שהוא היסוד והעטרה והתפארת הוא היה חסר משם, וזהו פחות אחד, עכ"ל.

פעם ראשונה שנאמר בתורה כך, הוא גבי נקבה (בראשית, ג, טז) והוא ימשול כך.

כתר

אמרו (מדרש זוטא, שה"ש, א. ועיין שבת, פח, ע"א) כשנגלה (במ"ת) מרוח אחת, ועמו כ"ב אלף מלאכי השרת, ובידם עשרים ושנים אלף כתרים ונותנים בראש כל אחד ואחד משבטו של לוי, שהם כ"ב אלף, עיי"ש. ועיין תדב"א רבה (כב). ופסיקתא רבתי (כא). ובילק"ש (בראשית, א, א) אמרו, א"ר עקיבא, אלו כ"ב אותיות שבהן ניתנה כל התורה כולה, והן חקוקין בעט שלהבת על כתר נורא של הקב"ה וכו'.

וכן כתר קמץ, חכמה פתח. פתח, צורת ב' וי"ן וי"ו, שעולה כ"ב. כ"כ בשער ההקדמות (דף כא, ע"א). וכן בעץ חיים.

חכמה

הרוצה להחכים ידרים, שמנורה בדרום. וכתב הרבינו בחיי (שמות, כה, לא) וז"ל, במנורה - עשרים ושנים גביעים, והם כנגד עשרים ושנים אותיות התורה (שלכך היה במ"ת כ"ב אלף מלאכים

דעת

כתב באגרא דפרקא (אות רלט) וז"ל, וכעת בעת החסרון בעוה"ב הם ימים האלה כ"ב, מנין אהר"י, והוא שם הדעת (פע"ח, ש"ח, פכ"ה) עיטרא דגבורות, עכ"ל.

חסד

כהן. וכתב רש"י (דה"י, א, יב, כח) ובית אביו שרים עשרים ושנים - זה היא גדולה גדולה, וע"כ לקחו הכהונה "גדולה" מאביתר ונתנוה לצדוק הכהן, עכ"ל.

כ"ב ימים מ"ז עד ט באב. וכתב באגרא דכלה (דף רצד) וז"ל, כ"ב ימים מהם הם חסדים מכוסים, ששפך חמתו על עצים ואבנים, עכ"ל.

ובאברהם כתיב (בראשית, יב, ג) ונברכו בך כל משפחות האדמה.

גבורה

לוי. ואמר (איכ"ר, הקדמה, כג) אמר ר' אבא בר כהנא, כ"ב אלף לויים הניף אהרן ביום אחד. עיין במדבר (ג, לט). ועיין רש"י (שם, ג, יד). ורבינו בחיי (שמות, יט, יז). וכתב (במדבר, א, א) וז"ל, והיו כ"ב אלף לויים, כשם שירדו עמו בהר סיני כ"ב אלף של מלאכי השרת (תנחומא, צו, יב), עכ"ל. ועיין ש"ח (ח, כ) וז"ל, היה בדרך נס בהיות אהרן איש הרחמים כלול מחסד וגבורה, עכ"ל. ועיין מגלה עמוקות (בהעלותך) וז"ל, שהניף אהרן איש החסד כ"ב אלף לויים מסטרא דדינא שהיא דוגמא לעקידת יצחק בן אברהם, עכ"ל. ועיין שפתי כהן (שמות, יג, יז). וכתב ברקאנטי (במדבר, ג, יז) וז"ל, היו פקודי הלויים כ"ב אלף, כנגד כ"ב אותיות של תורה, כי עשרים ושנים אותיות נכתב ב"אש" שחורה ע"ג "אש" לבנה, עכ"ל. ועיין סנהדרין (יז, ע"א). ובכורות (ה, ע"א). ושמו"ר (כט, ב). אולם יעויין ע"ז (ג, ע"ב) שירדו י"ח אלף. ועיין מאור ושמש (יתרו). וקהלת יעקב (ערך לוי).

תפארת

יעקב. יעקב פירש מאביו יצחק כ"ב שנה. וכתב החת"ס (בראשית, לב, ד) וז"ל, ועל כ"ב שנים שהיה בבית לבן ובדרך שלא התמיד כ"כ בתורה (שהיא בת כ"ב אותיות ודו"ק) נענש שלא ראה יוסף כ"ב שנה, עכ"ל, עיי"ש. וכתב במגלה עמוקות (ויצא) וז"ל, י"פ כ"ב הוא ר"ך, ועוד י"פ כ"ב הרי ת"ם, כי יעקב איש תם, עכ"ל. וכתב (בראשית, מח, כ) ב"ך יברך ישראל. עיי"ש (וישלח) סוד וישכב, ויש-כ"ב. ועיין עץ חיים (שער לה, פרק ג). וכתב בשער הכוונות (דרושי חזרת העמידה, דרוש ה) וז"ל, והט' תיקוני דיקנא דז"א הם כ"ב אותיות התורה, כנזכר בזוהר פרשת נשא, וה"ס עשרה אותיות שיש במילוי הוי"ה באלפין, וי"ב אותיות דמלוי אדנו"ת, עכ"ל.

שם הוי"ה, ולפני טדה"ד, עולה כ"ב. כמ"ש בשער הפסוקים (ישעיה, סימן מד). וכתב בספר הליקוטים (בלק, כג) וז"ל, וביעקב אמר כוכב, שעולה כ"ו-כ"ב, שהם הוי"ה וכ"ב אותיות, עכ"ל.

נצח

כתב בחסד לאברהם (מעין ג, נהר יג) וז"ל, נצח במ"ק עולה כ"ב, כמו צפת עם הכולל במ"ק עולה כ"א כחשבון אהי"ה, עכ"ל, עיי"ש. ועיין דן ידין (מאמר ח). ועיין פרדס רימונים (שער כא, פרק יד) שיש שם כ"ב בנצח, עיי"ש. וכן הוא באור נערב (ח"ו, פ"ו).

הוד

אהרן. וכתב במגלה עמוקות (ואתחנן, ד"ה דרש ר' שמלאי) וז"ל, מתחילה היה שם אהרן, ואח"כ הוסיף לו כ"ב ונקרא עזרא, עכ"ל.

יסוד

כ"ב שנה שפירש יוסף מאביו, כנגד כ"ב שנה שפירש יעקב מאביו. עיין רש"י (בראשית, כח, ט). ועיין זוהר חדש (וישב). ונקרא ימים רבים, כמ"ש רש"י (שם, לז, לד).

וכ"ב אותיות בחינת נפש, כמ"ש בעץ חיים (ש"ה, פ"ו). ועיין ספר הליקוטים (איוב, פרק יט).

רוח

איתא בזוה"ק (בראשית, מב, ע"ב) כד אשתלים האי רוחא מכלהו תתאי, אפיק מניה נהורא דכליל בתלת נהורין, אינון תרין נהורין סלקין ונחתין ונצצין, בההוא ניצוצא אתחזון כ"ב נהורין משניין דא מן דא, וכלהו חד נהורא.

נשמה

איתא בזוה"ק (ח"ב, רמט, ע"א) וכד נציץ האי נהורא, נציץ מניה כ"ב נהורין, כ"ב נהורין, לקבל כ"ה אתוון דאוריתא, דרשימין בהאי נשמתא. וכתב בספר הליקוטים (כי תצא, כא) וז"ל, וכל נשמה רשימין בה כ"ב אותיות, עכ"ל. וכתב בשער רוה"ק, וז"ל, כ"ב אותיות של הנפש הם קטנות, וכ"ב אותיות שברוח הם בינונים, וכ"ב אותיות של הנשמה הם גדולות, עכ"ל.

חיה

חיה, חכמה. ובכתר אין אותיות אלא קוצו של יו"ד, ותחילת אותיות בחכמה - חיה. חיה גימט' כ"ד עם הכולל.

יחידה

איתא בספ"י (לפי חלק מן הגרסאות) עשרים ושנים חפצים וגוף "אחד". וכתב באוצר עדן הגנוז (ח"א, סימן ב) וז"ל, עשרים חפצים (אותיות) ונעשה מכללם גוף אחד שלם, עכ"ל. וכן יחידה - יחד, עולה יחד כ"ב. כ"כ בבני יששכר (מאמרי חדשי תמוז - אב, מאמר ג).

ובספ"י אמרו, כ"ב אותיות יסוד. ועיין טעם הדבר בעץ חיים (ש"ה, פ"ה; שער לה, פ"ב, מ"ב), ובשער ההקדמות (פג, ע"ב). ובספר הליקוטים (יוצא, כט) כתב וז"ל, וידעת כי כל האותיות הם מבינה, וימשכו עד היסוד, בסוד וי"ש-כ"ב (וישכב), כי השכיבה והזיווג ביסוד, וכל כ"ב אותיות בו, בסוד ב"ך יברך ישראל, עכ"ל. ועיין ספר הליקוטים (עקב, פ"ח).

מלכות

שנינו, בין האולם למזבח כ"ב אמה. שם בן כ"ב אותיות. אנקת"ם, פסת"ם, ספספי"ם, דיונסי"ם.

רחל. וז"ל הרמח"ל (קיצור הכוונות, ענין ר"ה, ומקורו בשער הכוונות כנודע) רחל שנסירתה היתה אחר החטא, צריך כ"ב ימים עד שמ"ע, עכ"ל. וסוד א"ת ברחל, מאל"ף עד תי"ו, כל הכ"ב. ועיין עץ חיים (שער לה, פ"ד, מ"ת). ועיי"ש (שער לט, דרוש יב) כמה בחינות של כ"ב שיש במלכות. ועיי"ש (שער ה, פ"ג).

כתב בשער הגלגולים (הקדמה לט) וז"ל, למך במלכות, ובו כ"ב ניצוצות, עכ"ל. והם ניצוצות של שם כ"ב. ובחינת שם כ"ב, עיין ספר הליקוטים (בשלח, פרק יד) ביאור ברור.

נפש

אמרו (כ"ב, יא, ע"א) תניא, אמר עליו על בנימין הצדיק שהיה ממונה על קופה של צדקה, פעם אחת באה אשה לפניו בשני בצורת, א"ל רבי פרנסני, א"ל העבודה שאין בקופה של צדקה כלום, א"ל רבי אם אין אתה מפרנסני הרי אשה ושבעה בניה מתים, עמד ופרנסה משלו, לימים חלה ונטה למות, אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה, אתה אמרת כל המקיים נפש אחת מישראל כאילו קיים עולם מלא, ובנימין הצדיק שהחיה אלמנה ושבעת בניה ימות בשנים מועטות הללו, מיד קרע גזר דינו וכו', והוסיפו לו כ"ב שנה על שנותיו. ועיין קול אליהו (דברים, טו, י) מדוע דוקא כ"ב שנה.

מילון ערכים בקבלה בך

ותמצא יו"ד, הרי י' נסים שנתנסה אברהם
אבינו, וכולם עמדו לנו על הים, עכ"ל. וכן הוא
בשער הפסוקים (בשלח, יד).

ובפרטות כיצד יוצא שם כ"ב מברכת כהנים,
כתב בעטרת זקנים (סימן קל, אות א) וז"ל, ונכון
לומר עפ"י הקבלה כשאומר הש"ץ אלהינו,
שם של כ"ב היוצא מברכת כהנים. א. ל. נ. א. ק.
רב ת. שועות מ. צפיק, פ. חדיך ס. ר. ת. וציאם
מ. מאסר, פ. דה ס. ועים. פ. תח ס. ומים. י.
שעיק מ. צפים, ד. לה י. וקשים. ו. קבץ נ.
פוצים. ס. ומך י. י'. מ. פלתינו, ברוך שם כבוד
מלכותו לעולם ועד. ואח"כ כשאומר החזן שים
שלום יאמר רבונו של עולם כו', שמעתי ממורי
מהר"ר יושע ז"ל מק"ק קראקא שכך נהג, עכ"ל.
ועיין פרדס רימונים (שער כא, פרק יד, ביאור שם
כ"ב בהרחבה). ועיין בספר רזיאל המלאך, פנים
נוספות לשם כ"ב. ושושן סודות (אות רס"ג). וכן
אותיות לפני הוי"ה עולה טדה"ו, כמנין שם
כ"ב, עיין שער הפסוקים (ישעיה), ועוד. ועיין
ספר הליקוטים (בשלח, פרק יד).

וכתב בעמק המלך (שער יז, פרק יא) וז"ל,
כ"ב אותיות של שם אנקתם וכו', ושורשו הוא
בחסד דזעיר, כי זעיר הוא סוד תורה שבכתב,
שהם כ"ב אותיות וכו', עכ"ל, עיי"ש. ועיין גר"א
(ספד"צ, פ"ג, ד"ה כ"ב אתון) כדברי העמק המלך,
וכתב שהוא צירוף י"ג תיקוני דיקנא דא"א עד
ט' תיקוני דיקנא דז"א, העולים כ"ב, עיי"ש.
ועיין מגלה עמוקות (יוצא). ועיין אור נערב
(ח"ו, פ"ו) שיש שם כ"ב דת"ת היוצא מברכת
כהנים, ויש שם כ"ב נוסף בנצח, ולא פירש שם
מהו. ועיין בית עולמים (קכט, ע"א).

בך, בחינת שורש האותיות כ"ב. ואמרו
(תיקונים, קלב, ע"ב) כ"ב, בך יברך ישראל, בך
בטחו אבותינו, כי בך ארוץ גדוד, ובך בחר
ה' אשר נשבעת להם בך, נגילה ונשמחה בך,
בהון ברוך כבוד ה' מקומו וכו'. וישכב במקום
ההוא, וישכב, ויש-כב, אתוון במקום ההוא,
עיי"ש.

וכן יש שם של כ"ב אותיות, כמ"ש בריקנאטי
(נשא, ו, כד) וז"ל, גם דע כי שם של כ"ב אותיות
יוצא מחמש תיבות ראשונות שבברכת כהנים
שיש בה כ"ב אותיות, והם יברך ה' וישמרך
יאר ה', וכוחו ופעולתו לנס, עכ"ל. ועיין מגן
אברהם (סימן קכ"ז, ס"ק ג). ומצודות דוד לרדב"ז
(מצוה פא).

וכתב בצרור המור (נשא, ד"ה או יאמר) וז"ל,
והשם היוצא מאלו שלשה פסוקים, הוא שם
של כ"ב אותיות, כנגד בך יברך ישראל, להורות
שזאת הברכה (ברכת כהנים) היא כלל כל התורה
כולה שיש בה כ"ב אותיות, והוא שם אנקת"ם
פסת"ם פספסי"ם דיונסי"ם (בשכמל"ו), שיש בו
כ"ב אותיות, והוא שם של ברכת כהנים, והוא
טוב לשמירה ולכל הדברים, עכ"ל. ועיין שער
הכוונות (דרושי תפילין, דרוש ה).

וכתב השל"ה (בשלח, דרך חיים תוכחות מוסר,
יט) וז"ל, וינהגו בכבדת (שמות, יד, כה), בכבדת
חסר כתיב. ומצאתי בקונטרס האריז"ל (כנפי
יונה, ח"ב, סימן עג) קרי ביה שתי מלות, בכ"ב-
ד"ת, שכ"ב אותיות התורה היו משקיעין את
מצרים, שכנגדם שם של כ"ב אותיות, אנקת"ם,
אבל שר של מצרים לא תשמע, פסת"ם פיוסו
של איש תם תקבל זכותו, וכן פספסי"ם, זכות
יוסף שהיה לו כתונת פסים והוא משלים
במקום יצחק, כנגדו דיונסי"ם, הפוך די"ו



מדור ארמית

מילון ערכים בארמית

בך - בוכיאר - בוכנא -
אבוליכין - אברושך - נדבך -
אכלבאי - סבכא - שבכא -
בזיכין

בך – בוכיאר – בוכנא – אבוליכין – אברושך – נרבך – אכלבאי – סבכא – שבכא – בזיכין

וצירוף האבנים נקרא נדבך, כגון (שבת, קכה, ע"ב) נדבך של אבנים. ובתרגום יונתן (חגי, ב, טו) נדבך על נדבך בהיכלא דיי. והיינו נד-בך. ובר"ש (אהלות, פ"ו, מ"א) כתב וז"ל, נדבך - אבן גדולה ורחבה, מלשון (עזרא, ו) נדבכין די אבן גלל, עכ"ל. וכן הוא ברע"ב (שם). אולם הרע"ב עצמו כתב (ברכות, פ"ב, מ"ד) נדבך - שורה של בנין אבנים, עכ"ל.

ואוצר שהוא כעין בית, נקרא בארמית אכלבאי, כמ"ש בערוך ערך אכלבאי, וז"ל, בלשון יוני כליבי - אוצר, עכ"ל. כב-ליי.

וכן כלי הנקרא סבכים (דניאל, ג, ה), ופרש"י, כלי זמר היה. וכן קרוב לכך שבכא, עיין ערוך ערך גלגל, והוא מעין קלתה, כיסוי ראש לאשה, לבוש - כלי, עיין אורחות חיים (הלכות גיטין, א). וכן עוד כתב בערוך ערך שבך, וז"ל, שבכא (מלשון שובך), פירוש, מגדלים של יונים, עכ"ל. והוא כעין בית - אוצר, ליונים.

וכלי נוסף נקרא בזיך, בזיכין. וכתב רש"י (שבת, קלג, ע"ב) וז"ל, שני בזיכין - ב' כפות מלאות לבונה, עכ"ל. ובפסחים (נח, ע"א) כתב וז"ל, בזיכין - היא לבונה הנתונה בשני בזיכים של שתי מערכות של לחם הפנים, עכ"ל. והבן, שיש בע"פ כ"ב אותיות, ובכתב כ"ז אותיות עם אותיות סופיות. וכ"ז מלשון ז"ך, וזהו בזיך, ב"כ, כ"ז, אחדותם.

כ"ב אותיות בחינת כלים, לטעמים נקודות תגין - כנודע, ולכן תואר ב"כ הוא תואר של כלי.

כגון, כלי הנקרא בוכיאר (שבת, צו, ע"ב), ופרש"י וז"ל, בוכיאר - כלי שקנה של ערב נתון בו, שזורקין בין שני דופני היריעה, עכ"ל. ונקרא בוכיאר, מלשון בו - אורך. והיינו, ששתי הוא לאורך, וכלי זה נתון בין שני דופני אורך היריעה, ונתון לרוחבו, שזהו ערב.

וכן כלי שנקרא בוכנא. ופרש"י (שבת, עז, ע"ב) וז"ל, בוכנא, עלי שכותשין בו, עכ"ל. ואמרו שם, מאי בוכנה, בוא ואכנה. אולם לפ"ז צ"ב מהו אות ב', ולכך נראה שרמוז בו כ"ב - אכנה, כלי בחינת כ"ב, ובו מכין וכותשין. ועיין ערוך ערך בכך.

ונודע מספר יצירה, שאותיות נקראים אבנים. ולכך בנין מאבנים שורשו בצירוף כ"ב אותיות. ותרגום חומה - חומותיך, הוא אבוליכין (עיין ערוך ערך אבולאי), אותיות ב"ך בקרבו. כי החומה עשויה מאבנים.

ובהרחבה יותר, צירוף אוכל לעשותו מקשה אחת, כעין בנין בית וחומה, כתב בערוך ערך אברושך, שהוא חביץ קידרא (עיין ברכות, לו, ע"ב), עכ"ל. ופירש ר"י מלוניל (שם, דף כה, ע"ב, בדפי הרי"ף) וז"ל, חביץ קדירה - מין מאכל קפוי הוא, עכ"ל. אברושך, אותיות בך בקרבו.

